

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

KÜTAHYA-SİMAV KARAKEÇİLİ YÖRÜK CİCİMLERİNİN DESEN
ÖZELLİKLERİ VE SANATSAL UYGULAMALARA YANSIMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Seçil YALÇIN ŞAHİN

Anasanat Dalı: Geleneksel Türk Sanatları

Programı: Halı, Kilim ve Geleneksel Kumaş Desenleri

Tez Danışmanı: Doç. Servet Senem UĞURLU

HAZİRAN 2024

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

KÜTAHYA-SİMAV KARAKEÇİLİ YÖRÜK CİCİMLERİNİN DESEN
ÖZELLİKLERİ VE SANATSAL UYGULAMALARA YANSIMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Seçil YALÇIN ŞAHİN

Anasanat Dalı: Geleneksel Türk Sanatları

Programı: Halı, Kilim ve Geleneksel Kumaş Desenleri

Tez Danışmanı: Doç. Servet Senem UĞURLU

HAZİRAN 2024

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Seçil YALÇIN ŞAHİN

KÜTAHYA-SİMAV KARAKEÇİLİ YÖRÜK CİCİMLERİNİN DESEN ÖZELLİKLERİ VE SANATSAL UYGULAMALARA YANSIMASI

ÖZET

Kütahya bölgesi zengin kültürel mirasıyla bilinir. Bu araştırma, Karakeçilileri karakterize eden belirli motifleri ve tasarım unsurlarını analiz etmeyi ve bu geleneksel desenlerin çağdaş sanatsal uygulamaları nasıl etkilediğini keşfetmeyi amaçlamaktadır.

Karakeçili Yörüklerinin kilim ve cicimlerinde kullanılan geometrik ve sembolik motifler ile bu bölgede günümüzde dokunmamasına karşın çeyiz ya da kullanım eşyası olarak evlerde korunan çeşitli kilimler görülmüştür. Bu bölgede eskiden dokunmuş cicimler dikkat çektiği için araştırmada bu cicimlerin motif ve desen kompozisyonları detaylı biçimde incelenmiştir. Bu çalışma ayrıca bu desenlerin kültürel ve tarihsel önemini daha derinlemesine anlamak için yörede yapılan araştırmaları, yöre yaşayanları ile kilim dokuyucularını da kapsamaktadır.

Kütahya ili Simav ilçesi köylerindeki Karakeçili Yörük cicimlerinde kullanılan motif ve desen kompozisyonlarının sadece süsleme amacıyla kullanılmadığını, aynı zamanda derin kültürel anlamlar taşıdığı ve kendilerine özel anlatılarının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu motifler genellikle doğa, inanç, gelenek ve kültür bağlamında Yörük topluluklarının sosyal yaşamını simgelemektedir.

Sonuç olarak, kültürel mirasımızın önemini vurgulayan bu çalışmada, Kütahya ili Simav ilçesi köylerinde yaşayan Karakeçili Yörüklerinin dokuduğu cicimlerde yer alan motif ve desen kompozisyonları, malzeme ve tekniğinin incelenerek, günümüze eskiyi tekrar etmeyen fakat eskiye sadık kalınp yeni çalışmalar üreterek geleceğe yön vermek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kilim, Desen, Motif, Yörük, Sanat, Geleneksel.

DESIGN FEATURES OF KÜTAHYA-SİMAV KARAKEÇİLİ YÖRÜK CİCİMS AND THEIR REFLECTION IN ARTISTIC APPLICATIONS

ABSTRACT

The Kütahya region is known for its rich cultural heritage. This research aims to analyze specific motifs and design elements that characterize the Karakeçili people and explore how these traditional patterns influence contemporary artistic applications. Geometric and symbolic motifs used in the carpets and cicims of the Karakeçili Yörüks have been observed, along with various carpets that, despite no longer being woven in the area, are preserved or used in homes as dowry or utility items. Noteworthy for their intricate designs, the cicims of this region have been examined in detail regarding their motifs and pattern compositions. This study also includes field research in the region, involving interviews with local residents and carpet weavers, to gain a deeper understanding of the cultural and historical significance of these patterns.

The motif and pattern compositions used in the Karakeçili Yörük cicims of the villages in Simav district of Kütahya province are found to carry profound cultural meanings and unique narratives, rather than serving solely decorative purposes. These motifs typically symbolize the social life of Yörük communities in the context of nature, beliefs, traditions, and culture.

As a result, this study, which emphasizes the importance of our cultural heritage, aims to examine the motifs and pattern compositions, materials, and techniques of the cicims woven by the Karakeçili Yörüks living in the villages of Simav district, Kütahya province. The goal is to produce new works that do not merely replicate the old but remain faithful to it, thus guiding the future.

Keywords: Kilim, Pattern, Motif, Yörük, Art, Traditional.

ÖNSÖZ

İnsanlar dokumayı öncelikle soğuktan korunmak amacıyla sonrasında ise doğa, hayal güçleri, inanç ve yaşamları sırasında etkilendikleri tüm olguları dokudukları kilimlere motif olarak eklemiştirlerdir. Anadolu kilimleri kültürel mirasımızdır ve kültürümüzün devamlılığını sağlamaktadır. Kilimlerde kullanılan malzeme, teknik, renk, motif ve desen kompozisyonları; kültürün sessiz yansımalarıdır.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi mezuniyetimden sonra çalışmalarında geometrik motifler ve modern tasarımlar üzerine kendimi geliştirdim. Konu hakkında bilgimi arttırmak için başladığım yüksek lisansta, bu konuda danışman hocamın bilgi, beceri ve desteğiyle tezim için Batı Anadolu'da bulunan Kütahya ili ve çevresinde kilim ve benzeri kirkitli dokumaları hakkında araştırmalarımı arttırdım.

Bu çalışmada, yöresel araştırma ve belgeleme çalışmalarının yanı sıra kültürel mirasımız olan dokumaların malzeme, desen kompozisyonu, tekniği, motif ve renkleri incelenerek modern sanata uygun ve geleceğe yön vermesi umuduyla eskinin yeni ile harmanlanması ve günümüze uygun uygulama çalışmaları yapılmıştır.

Öncelikle lisans ve yüksek lisans çalışmalarında beni destekleyen, bilgi, tecrübe ve arşivini benimle paylaşıp yol gösteren hem hoca hem de bir arkadaş gibi gece-gündüz yanımda olan, kıymetli hocam ve danışmanım Doç. Servet Senem UĞURLU'ya sonsuz teşekkür, sevgi ve saygılarımı sunuyorum. Tezimde değerli öneri, uyarı ve yorumlarını sunan, değerli hocalarım ve jüri üyelerim Prof. Faruk TAŞKALE ile lisansta birlikte okuduğumuz sevgili arkadaşım ve hocam Dr. Öğr. Üyesi Sümeyye Zehra SARUHAN'a; tezime, tasarım ve uygulamalarıma yaptığı eleştiri, katkı ve son okuma çalışmalarıyla yükümü çeken lisans atölye hocam Prof. Aydın UĞURLU'ya teşekkürü borç bilirim. Son olarak alan araştırmasına benimle gelen, büyük önem ve incelikte araştırmama yardımcı olan, her türlü zorlukta beni destekleyen sevgili eşim Volkan'a ve tez sürecimde beni hiç zorlamayan büyük ilgi ve merakla alandaki durumu çözmeye çalışan 5 yaşındaki oğlum İlkan'a da teşekkür ediyorum.

İstanbul,
Seçil Yalçın ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİL LİSTESİ	xi
ÇİZİM LİSTESİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Tezin Amacı	2
1.2 Tezin Kapsamı	2
1.3 Tezin Yöntem	2
2. KÜTAHYA-SİMAV KARAKEÇİLİ YÖRÜK CİCİMLERİ.....	4
2.1 Kütahya	4
2.1.1 Coğrafya.....	5
2.1.2 Tarihsel Gelişimi.....	5
2.1.2.1 Anadolu Selçuklular Dönemi.....	8
2.1.2.2 Germiyanogulları Beyliği Dönemi.....	10
2.1.2.3 Osmanlı İmparatorluğu Dönemi.....	12
2.1.2.4 Milli Mücadele Dönemi.....	13
2.1.2.5 Cumhuriyet Dönemi.....	14
2.1.3. Anadolu Göçebeleri ve Günümüzdeki Durumu.....	15
2.2. Kütahya'daki Karakeçili Aşireti.....	17
2.2.1 Karakeçili Aşireti İsminin Taşıdığı Değer ve Sembolü.....	21
2.3 Kütahya Karakeçili Yörük Kilimleri.....	26
2.3.1 Malzeme.....	27

2.3.2 Teknik	30
2.3.2.1 Kilim Tekniğinde Uygulama Özellikleri.....	32
2.3.3 Renk ve İpliklerin Boyanması.....	32
2.3.4 Motif ve Desen Kompozisyonları.....	33
2.3.4.1 Motifler	34
2.3.4.2 Desen Kompozisyonları.....	39
2.3.4.2.1. Çubuklu/Çizgili/Yatay Çubuklu Cicim Kilimler	40
2.3.4.2.2 Zili Kilimler.....	45
3. KATALOG.....	48
4.KÜTAHYA-SİMAV KARAKEÇİLİ YÖRÜK CİCİMLERİNİN DESENLERİNİN SANATSAL UYGULAMALARA YANSIMASI	60
4.1 Karakeçili Yörük Kilimlerinde Kullanılan Motifler.....	62
4.2. Kütahya İli Simav İlçesi Köyleri Karakeçili- Simav Yörük Cicimlerinden Esinlenerek Yapılan Eser Tasarımları, Uygulamaları ve Açıklamaları.....	64
5. SONUÇ.....	87
KAYNAKLAR	91
ÖZGEÇMİŞ	96

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1: Kütahya iline ait harita.....	4
Şekil 2.2: Lajos Kossuth Anıtı, Kütahya, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023.....	6
Şekil 2.3: Friglerin Kanatlı Disk, Çiçek, çizgi, eşkenar dörtgen, meandr motifleriyle fildişi objeleri.....	7
Şekil 2.4: Kütahya Yoncalı Hamamı (1233), Fotoğraf: Anıl Karadağ, 18 Eylül 2023.....	9
Şekil 2.5: I. Alâeddin Keykubad Camii (1233)	10
Şekil 2.6: Macar Evi (Kossuth Müzesi), Kütahya, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023.....	12
Şekil 2.7: Lajos Kossuth Müzesi, “Baş Oda” İsimli Bölüm. Kütahya, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023.....	13
Şekil 2.8: Kayıboyu’nun Sembolü, Şeker Konağı (Kütahya). Seçil Yalçın Şahin Arşivi.....	18
Şekil 2.9: Kütahya, Simav İlçesi, Kabaarmut Köyü Alan Araştırması sırasında Karakeçili Ailesi ile bilgi paylaşımı, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	19
Şekil 2.10: Beşik tonozlu çadır olarak bilinen Alaçık, (Servet Senem Uğurlu Arşivi).....	20
Şekil 2.11: Şeker Konağı, Kütahya. Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023.....	20
Şekil 2.12: Alopaşalı Şeker Konağı içi, Kütahya. Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023.....	20
Şekil 2.13: Karakeçi / Kıl Keçisi.....	21
Şekil 2.14: Istar Tezgâh, Servet Senem Uğurlu Arşivi, 1998.....	27
Şekil 2.15: Sümek / Sümen Koyun Yünü Örneği (Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024)	28
Şekil 2.16: Keçi Kılı (Seçil Yalçın Şahin Arşivi).....	28
Şekil 2.17: Keçi Kılından Yapılmış Torba. Hasanören Köyü (Seçil Yalçın Şahin Arşivi).....	29
Şekil 2.18: Ahırdaki hayvanları soğuktan korumak amacıyla ahıra sarılmış çul. Kütahya ili Simav ilçesi Hasanören Köyü (Seçil Yalçın Şahin Arşivi,).....	30
Şekil 2.19: Kirkitli Dokuma Teknikleri. Çizim: Servet Senem Uğurlu.....	30
Şekil 2.20: Batı Anadolu’da kilim dokumasının tezgâh üzerinde önden görünüşü, kilimin arka yüzü.....	31
Şekil 2.21: Batı Anadolu’da kilim dokumasının tezgâh üzerinde arkadan görünüşü, kilimin ön yüzü.....	31
Şekil 2.22: Farda (Allı) Kilim, Servet Senem Uğurlu Arşivi. 2005.....	31
Şekil 2.23: Kütahya Simav İlçesi, Kabaarmut Köyü, “Allı Kilim”.....	39
Şekil 2.24: Cicim Örneği, Kütahya, İbrahim Erdek Arşivi 2016.....	24
Şekil: 2.25: Kılaz Aşiretinin dokuduğu heybe. Servet Senem Uğurlu Arşivi 2024.....	41
Şekil: 2.26: Kılaz Aşiretinin dokuduğu çuval. Servet Senem Uğurlu Arşivi 2024.....	41
Şekil 2.27: Kütahya Simav İlçesi, Akpınar Köyü, “Devetabanı” adlı dokuma.....	42
Şekil 2.28: Kabaarmut Köyü, “Çalgı Kilim”, kilim ve cicim tekniği, 170 x 250 cm,	

32 x 80 kalitede, yün. (Seçil Yalçın Şahin Arşivi,2023).....	44
Şekil 2.29: Kurduman Köyü, Yanışlı Çul Kilim, kilim, cicim ve zili tekniği, 125 x 220 cm, 33 x 55 çözgü x atkı / dm ² kalitede, keçi kılı ve yün. (Seçil Yalçın Şahin Arşivi.....	46
Şekil 3.1: “Çalgı Kilim” Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	48
Şekil 3.2: Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	49
Şekil 3.3: ”Çalgı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	50
Şekil 3.4: “Çalgı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	51
Şekil 3.5: “Allı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	52
Şekil 3.6: “Devetabanı”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	53
Şekil 3.7: “Yanışlı Çul”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	54
Şekil 3.8: “Çalgı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	55
Şekil 3.9: “Çuval” Ön Yüzü, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	56
Şekil 3.10: “Çuval” Arka Yüzü, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	56
Şekil 3.11: “Çuval” Ön Yüzü, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	57
Şekil 3.12: “Çuval” Arka Yüzü, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	57
Şekil 3.13: Yöre halkı tarafından kilimin adı unutulmuştur, çeyizlik kilim, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024.....	59
Şekil 4.1: Cicim Örneği (Servet Senem Uğurlu Koleksiyonu), Servet Senem Uğurlu Arşivi.....	60
Şekil 4.2: Kütahya Simav Sudöşeği Köyü Cicim Torba.....	61
Şekil 4.3: Kütahya Simav Sudöşeği Köyü	61
Şekil 4.4: Al Yastık (Servet Senem Uğurlu Koleksiyonu, 1995).....	62
Şekil 4.5: Türkmen dokuma ve süslemelerinde kullanılan geometrik şekiller.....	63
Şekil 4.6: Eser 1 “Gün Doğumu”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	66
Şekil 4.7: Eser 1. “Gün Doğumu”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	67
Şekil 4.8: : Eser 2 “Gün Işığı (Güneş)”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	70
Şekil 4.9: Eser 2 “Gün Işığı (Güneş)”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	71
Şekil 4.10: Eser 3 “Gün Batımı”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	74
Şekil 4.11: Eser 3 “Gün Batımı”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	75
Şekil 4.12: Eser 4 “Evren”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	78
Şekil 4.13: Eser 4 “Evren”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	79
Şekil 4.14: Eser 5 “Hayat”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	83
Şekil 4.15: Eser 5 “Hayat”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	83
Şekil 4.16: Eser 6 “Tutulma”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	85
Şekil 4.17: Eser 6 “Tutulma”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin.....	85

ÇİZİM LİSTESİ

Sayfa

Çizim 2.1: Tırnak Motifi.....	34
Çizim 2.2: Kıvrım Motifi.....	34
Çizim 2.3: Kıvrım Motifi 2.....	35
Çizim 2.4: Turuç Yanış (Yıldız).....	35
Çizim 2.5: Devetabanı Motifi.....	35
Çizim 2.6: Göz Motifi.....	35
Çizim 2.7: Yedibala.....	35
Çizim 2.8: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Eğrimce” motifi.....	36
Çizim 2.9: Çubuklu cicimlerde kullanılan “yan tırnak” motifi.....	36
Çizim 2.10: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Dişleme” motifi.....	36
Çizim 2.11: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Yedibala” motifi.....	36
Çizim 2.12: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Devetabanı” motifi.....	37
Çizim 2.13: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Devetabanı” motifi (Siyah beyaz).....	37
Çizim 2.14: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Köylübacağı” motifi.....	37
Çizim 2.15: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Köylübacağı” motifi (Siyah beyaz)....	37
Çizim 2.16: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım” motifi.....	38
Çizim 2.17: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım” motifi (Siyah beyaz).....	38
Çizim 2.18: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım 2” motifi.....	38
Çizim 2.19: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım 2” motifi (Siyah beyaz).....	38
Çizim 2.20: Kütahya Simav İlçesi, Kabaarmut Köyü, “Allı Kilim” in teknik çizimi.....	39
Çizim 2.21: Kütahya Simav İlçesi, Akpınar Köyü, “Devetabanı” adlı dokumanın teknik çizimi.....	42
Çizim 2.22: Kütahya Simav ilçesi, Kabaarmut köyünde dokunmuş çubuklu desenin teknik çizimi.....	43
Çizim 2.23: Kütahya Simav ilçesi, Akpınar köyünde dokunmuş çubuklu desenli teknik olarak çizilmiş deseni.....	43
Çizim 2.24: “Çalgı Kilim” desenin çizimi. Çizim: Seçil Yalçın Şahin.....	44
Çizim 4.1: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi	65
Çizim 4.2: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi	65
Çizim 4.3: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi.....	69
Çizim 4.4: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi.....	69
Çizim 4.5: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi.....	73
Çizim 4.6: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi.....	73

Çizim 4.7: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi.....	77
Çizim 4.8: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi.....	77
Çizim 4.9: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi.....	81
Çizim 4.10: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi.....	81
Çizim 4.11: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi.....	84
Çizim 4.12: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi.....	84

1. GİRİŞ

Anadolu, M.Ö. 7000'e kadar eskiye giden Çatalhöyük ile Troia, Pergamon, Gordion gibi yerleşim yerlerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan dokuma tezgâhları ve ağırlıkları ile iğ, kirman, öreke ve kumaş parçalarının bulunmuş olması nedeniyle dokumanın uygarlık tarihinin ve insan hayatının ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermektedir. Tarihsel süreç içerisinde Anadolu birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Orta Asya'dan Anadolu'ya yurt edinmek için gelen Yörük ve Türkmen Oğuz boyları göçebe özellikleri, inanç ve yaşamları ile Anadolu kültürünü zenginleştirmişlerdir. Oğuz boylarının kendilerine özgü yaratma gücü ve enerjisiyle yaşam çevrelerinde gördükleri ve kendilerini etkileyen sayısız nesne ile olguyu dokudukları dokumalarına motif olarak aktarmışlardır. Bunda Türk halkının var oluşunun ilk dönemlerinden bu yana doğa ile olan yaşamsal ilişkisinin de önemi büyüktür. Yörük ve Türkmenler doğayla kurduğu etkileşim ve iletişim sonucunda doğadaki bütün varlıkları kendi yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak görmüş, yaptıkları dokumalarda kullandıkları motif ve desenler ile adeta bu varlıklarla bütünleşerek onların vazgeçilmez uğraşlarından olmuştur. Bunlar arasında öne çıkan kilimlerin ise, konar göçer yaşamın kalıcı kayıtları olduğu bilinmektedir.

Anadolu kilimi, göçebe kültürünün ve kişisel etkilerin birleşimi olduğu için geniş bir üslup çeşitliliği gösterir. Bu etki, Anadolu kültürünü oluşturan birçok etnik gruptan kaynaklanan estetik etkilerin bolluğu ile şekillenmiştir. Tasarım ve seçici renk beğenisine sahip kadınların yarattığı Anadolu kilimleri, göçebe kültürün yaratıcı ve soyut bakış açısıyla oluşturdukları sanatsal ifade, ortak düşünce, deneyim ve duyguların yansımasıdır. Orta Asya'dan gelerek Anadolu'yu yurt edinen Kayı boyuna bağlı Karakeçili Yörüklerinin yoğun olarak bulunduğu yerlerden birisi de Batı Anadolu'da Kütahya ve çevresidir. Herodotos'un dünyanın en eski insan topluluğu olarak yazdığı Frigler Kütahya'nın başlangıcını oluşturmuştur. Şehir olarak başlangıcı M.Ö. 6. yüzyıla kadar uzanan Kütahya farklı dönemlerde Persler, Helenler, Makedonyalılar, Bergama Krallığı, Eski Roma, Bizans İmparatorluğu gibi çeşitli uygarlıklara yurt olmuştur. Orta Asya'dan gelen Oğuz boylarından göçebe Yörük ve

Türkmenler Kütahya'ya yerleşerek burayı yurt edinmişlerdir. Kütahya'ya yerleşen Karakeçili aşireti, Osmanlı Devleti'ni kuran Kayı boyuna mensuptur. Kayı boyu Oğuzların en büyük boyudur ve Bozoklara bağlıdır. Karakeçili Aşireti, Ertuğrul bey idaresinde Anadolu'ya gelmiştir ve yakın döneme kadar yakın döneme kadar göçebe yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Kütahya'ya yerleşen Karakeçili Aşireti kilimleriyle ünlüdür ve dokuma geleneğini halen devam ettirmektedir.

1.1 Tezin Amacı

Bu çalışmada Kütahya'nın önemli bir kültürü olan Karakeçili Yörük cicimlerinin malzeme, teknik, uygulama özellikleri, boyama, renk, motif, desen kompozisyonlarını incelenecek ve bu özellikler belgelenecektir. Elde edilen ya da ulaşılarak derlenen bilgi ve örnekler bağlamında Kütahya Karakeçili Yörük cicimlerinin motif ve desenlerinden yararlanılarak yeniden yorumlanacak ve günümüz sanatına aktararak devamlılığı sağlanacaktır.

1.2 Tezin Kapsamı

Basılı ve dijital literatür taraması yapılacak. Öğrenci araştırma konusu hakkında yapılan akademik, sanatsal ve bilimsel etkinlikleri tez süresi boyunca takip ederek, İlgili yörelere gidip, görsel ve yazılı bilgi toplayacaktır.

Kütahya-Simav Karakeçili Yörük cicimlerinin motif ve desen kompozisyonları tespit edilerek çizimleri yapılacak ve çizimler dijital ortama aktarılacaktır. Yeniden çizimi yapılan dokumaların desen ve dokuma özellikleri ile yeniden yorumlanarak dijital ortamda yeni tasarımlar oluşturulacaktır. Kütahya-Simav Karakeçili cicim desenlerinden yararlanılarak çeşitli geleneksel dokuma teknikleriyle yeni tasarım ve uygulamalar yapılacak. Ulaşılan bilgi, belge, sonuç, tasarım ve yeni uygulamalar ile tez çalışması tamamlanacaktır.

1.3 Tezin Yöntemi

İlk aşamada basılı ve dijital kaynaklardan Kütahya bölgesi hakkında ön araştırma yapılacaktır. Kütahya çevresinde bulunan Karakeçili Yörük kilim ve cicim örnekleri araştırılıp ilgili kişilerle görüşülerek kilimler hakkında bilgi toplanacaktır. Karakeçili Yörük Kilim ve cicimleri ile benzerlik gösteren diğer Anadolu kilimlerinin özellikleri

karşılaştırılacaktır. Kütahya Karakeçili Yörük kilimlerinin malzeme, teknik, renk gibi alan bilgisi içeren uygulama özellikleri araştırılarak belirlenecektir. Kütahya Karakeçili Yörük kilimlerinde kullanılan motifler belirlenecek ve desen kompozisyonları incelenecektir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda Kütahya Karakeçili Yörük Kilimlerinden esinlenerek, dijital ortamda özgün tasarımlar üzerinde çalışılacaktır. Hazırlanan tasarımlar kilim ve havsız kirkitli dokuma teknikleri kullanılarak uygulamaya aktarılacaktır. Elde edilen tüm veriler birleştirilerek tez süreci tamamlanacaktır.

2. KÜTAHYA-SİMAV KARAKEÇİLİ YÖRÜK CİCİMLERİ

Kütahya, Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biridir. Buna ek olarak Anadolu Selçukluları, Anadolu Beylikleri, Osmanlı İmparatorluğu döneminde yoğun olarak Karakeçili Yörüklerin yaşadığı ve yerleştirildiği yerler içerisinde yer almaktadır. Kütahya ve çevresi özellikle kilim, cicim, zili, sumak gibi havsuz kirkitli dokumaları ile tanınmıştır.

2.1 Kütahya

Kütahya, Ege bölgesinin İç Batı Anadolu bölümü içinde yer alır. Ege bölgesinin bu bölümü, İç Anadolu bölgesi ile Ege Bölgesi'nin deniz kıyısında bulunan batı topraklarını içeren bölümü arasında bir geçiş durumundadır. Geçişin yükseltisi 1200 metre civarındaki yaylalardan oluşur. İç Anadolu çanağından Ege ovalarına veya Güney Marmara havzalarından İç Anadolu'ya geçişte bu geçit kullanılır (Dönmez, 1981-1982, s. 1).

Şekil 2.1: Kütahya iline ait harita.

(<https://www.milliyet.com.tr/egitim/haritalar/kutahya-haritasi-kutahya-ilceleri-nelerdir-kutahya-ilinin-nufusu-kactir-kac-ilcesi-vardir-6310007> Erişim tarihi: 08.06.2023

“Kütahya ili kuzeyden Bursa, kuzeydoğudan Bilecik, doğudan Eskişehir ve Afyonkarahisar, güneyden Uşak, batıdan Balıkesir ve Manisa illeriyle çevrilidir.” (Hürata, Aygen ve Numan, 2021, s.107). Yüzölçümü 11.875 km² olup, Türkiye topraklarının yaklaşık % 1,5’ünü kaplamaktadır (Kütahya’nın Coğrafi Yapısı, 2023). Kütahya’nın Altıntaş, Aslanapa, Çavdarhisar, Domaniç, Dumlupınar, Emet, Gediz, Hisarcık, Pazarlar, Simav, Şaphane ve Tavşanlı olmak üzere 12 tane ilçesi vardır.

2.1.1 Coğrafya

Dağ ve platoların ağırlıkta olduğu Kütahya ili topraklarında, yeryüzü şekillerinin %57,5’ünü dağlar, %11’ini ovalar, %31,5’ini platolar vardır. Kütahya dağlardan ve sıradağlardan oluşan yeryüzü şekillerinden ibaret değildir. Dağların uzanış biçimleri sistematik bir dağılım göstermez. Kütahya’nın kuzeydoğusunda Türkmen Dağı, batısında Karlık Tepe, kuzeybatısında Eğrigöz Dağı, güneybatısında Şaphane Dağı, güneyinde Murat Dağı ile çevrilidir. Kütahya ilinde Kütahya Ovası, Aslanapa Ovası, Simav Ovası, Yoncalı Ovası, Köprüören Ovası, Altıntaş Ovası, Tavşanlı Ovası, Örencik Ovası; ilin önemli ovalarıdır. Akarsuları ise Felent Çayı, Porsuk Çayı, Murat Çayı, Kureyşler Deresi, Kokar Çayı, Avşar Deresi, Gediz Çayı, Emet Çayı, Bedir Deresi, Tavşanlı Çayı, Simav Çayı, Kocaçay’dır. İlin tek doğal gölü olan Simav Gölü’dür. Ayrıca yapay olarak yapılmış Porsuk, Enne, Kayaboğazi, Söğüt ve Çavdarhisar baraj gölleri vardır (Kütahya’nın Coğrafi Yapısı, 2023).

“Kütahya ve çevresi iklimi Ege, Marmara ve İç Anadolu bölgeleri arasında bir geçiş tipidir. Diğer bir ifadeyle iklim bakımından her üç bölgenin de özelliklerini taşır. Sıcaklık şartları daha çok İç Anadolu’yu andırmakla beraber, İç Anadolu bölgesinde hâkim olan step ikliminin dışında kalır ve Ege ile Marmara bölgesi gibi kurak iklimlerine nemli iklimler arasındaki geçiş iklimi tipine girer” (Dönmez, 1981-1982, s.3).

2.1.2 Tarihsel Gelişimi

Anadolu’nun eski şehirlerinden biri olan Kütahya’nın kuruluş tarihi bilinmemektedir. Ancak antik kaynaklar bu şehri Eski Yunan Masalcısı Ezop/Aisopos’un (M.Ö. 620-M.Ö. 562) doğduğu şehir olarak da iddia edilmektedir. Bundan yola çıkılarak yaygın düşünce, Kütahya’nın M.Ö. 6. yüzyılda kurulduğudur (Yıldız, 1981-1982, s.35). Kütahya’nın eski kaynaklara göre Antik Çağ’daki adı "Kotiaieion"dur. Ünlü Yunan

tarihçi ve coğrafyacısı Strabon (M.Ö. 63- M.S. 21) burası için "Kotys'in Kenti" olarak yazmıştır. “Kotys, Trakya'da yaşayan Odrislerden olup, Romalılar'ın M.S. 38'de Anadolu'ya gönderdiği bir komutanın adıdır” (Kütahya Valiliği, 2023). Bulunduğu coğrafya itibariyle derbent görevi gören Kotiaion'un ilk devirlerine tarihlendirilmiş hemen hemen hiçbir arkeolojik eser kalmamıştır. (Yıldız, 1981-1982 s.35).

Şekil 2.2: Lajos Kossuth Anıtı, Kütahya, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023

“Tarihin Babası” olarak bilinen Heredotos’un (M.Ö. 484-425) dünyanın en eski kavmi olarak nitelediği Frigler, Kütahya’ya ilk yerleşen ve siyasi hakimiyeti kuran uygarlık olmuştur (Yıldız, 1981-1982 s.35; Çavdarhisar, 2023). Frigler, marangozluk, seramik, heykel, müzik alanının yanı sıra dokuma, işleme gibi tekstil teknikleri ve kilimleriyle ün kazanmıştır. “Günümüze ulaşmış en eski Anadolu dokuma örneği, Frigler’e ait Gordion kazısından çıkartılan M.Ö. 6000’e tarihlenen ancak müzede doğru

korunamadığı için yok olan dokuma parçalarıdır” (Uğurlu, 1985, s. 13). Geleneksel bir Frig evinde daima yün halı ve “Tapates” adı verilen Frig kilimleri kullanıldığı bilinmektedir. Tapatesler antik dünyanın popüler eşyaları arasında yer alıyordu. “Tapates” kelimesi daha sonra Fransızca “tapis” haline gelmiştir. Ayrıca kumaş üzerine altın malzeme kullanılarak yapılmış dival işleme tekniğine benzer işlemenin de bir Frig buluşu olduğu söylenmektedir. Ayrıca Latince’de phrygio "nakış yapan" anlamına gelmektedir. Gordion kazılarında bulunan M.Ö. 8. yüzyıla ait dokuma tezgâhları, dokuma sanatının oldukça gelişmiş olduğunu göstermektedir (Anadolu’da Gizemli Bir Medeniyet: Frigler,2023). “Frigya süsleme sanatında en çok dikkat çeken, gayet hünerli bir biçimde yapılmış olan geometrik örnekler, svastikalar, meandr motifleri ve eşkenar dörtgenlerdir” (Pekyaman, 2008, s. 19).

Şekil 2.3: Friglerin Kanatlı Disk, Çiçek, çizgi, eşkenar dörtgen, meandr motifleriyle fildişi objeleri.
(Pekyaman, 2008, s. 20; Uçankuş, 2002, s. 338)

“Frigler zamanda önemli bir konuma sahip olan Kütahya Phrygia Epictetus (Küçük Frigya) adı verilen bölgede bulunmaktadır. Küçük Frigya’nın sınırları yaklaşık olarak kuzeyde Sangaryus, doğuda Galat, batı ve güneyde ise Lidya şehirlerine ulaşmaktadır” (Kolay, 2022, s.172; Uzunçarşılı, 1932, s. 1). Strabon (M.Ö. 63-M.S. 25), Geographika

adlı eserinde Kütahya'yı Friglerin önemli şehirleri arasında saymaktadır. Şehrin ilk kuruluşu M.Ö. 11. yüzyılda bugünkü Kütahya Kalesi'nin bulunduğu ovaya hâkim tepe üzerindedir. Bilindiği üzere Antik devirde şehirler ve kaleler yüksek tepeler üzerinde kurulmaktadır. Frigler de Larisa adını verdikleri şehirlerini yüksek ve hâkim tepelere inşa etmişler, şehirlerinin etrafını sağlam surlarla çevirmişlerdir (Kolay, 2022, s.172; Tulay, 1981-1982, s. 54).

M.Ö. 546 yılında Pers kralı Kyros, tüm Anadolu'da hakimiyetini kurmuştur. Bu dönemde Frigya da uzun sürecek bir dönemde Perslerin yönetimi altına girmiştir. Ksenophanes'in yazma eseri "Anabasis Onbinlerin Dönüşü"nde de bahsettiği "Onbinler" in yardımı ile "büyük kardeşi II. Artaxerxes'e karşı isyan eden genç Kyros, 401 yılında Kütahya yakınlarından geçmiştir" (Yıldız, 1981-1982 s.35). M.Ö. 333 yılında Kütahya, Perslerin yönetiminden Makedonya kralı Büyük İskender'in idaresiyle devam etmiştir. Büyük İskender'in ani ölümü sonrasında ise Makedonya İmparatorluğu parçalanmış, Büyük İskender'in kumandanlarından Antigonos idaresine geçmiştir. Kütahya, M.Ö. 278'de Bitinya krallığının yönetimiyle devam etmiş, daha sonrasında ise Bergama krallığının hakimiyetine girmiştir. Bergama kralı III. Attolos'un M.Ö. 133'te ölümüne kadar ise Roma İmparatorluğuna bağlı olarak devam etmiştir (Yıldız, 1981-1982 s.35).

Roma İmparatorluğu döneminde Kütahya, Hristiyanlığın önemli merkezlerinden biridir (Yıldız, 1981-1982 s.35). "M.S. II. yüzyıldan itibaren önemli bir Roma kenti olan Kütahya Bizans devrinde de önemini korumuş ve piskoposluk merkezi haline gelmiştir. Halen günümüzde Roma devrine ait olup da ayakta duran eser mevcut değildir. Ancak Bizans devrinden kalma kale bugün ayakta durmaktadır. Çevresi 3500 m olup, burçlar birbirlerine çok yakındırlar. 70 adet burç vardır" (Tulay, 1988, s. 126). Kütahya Kalesi, Antik Çağ'dan başlamak üzere, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Anadolu Selçukluları, Germiyanogulları Beyliği ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerinde de aktif olarak kullanılmaya devam etmiştir (Kolay, 2022, s.174).

2.1.2.1 Anadolu Selçukluları Dönemi

1071 yılı Malazgirt Meydan Muharebesi sonrasında, Oğuz boylarına bağlı Yörük ve Türkmenler Batı Anadolu'ya doğru ilerleyerek tüm Anadolu'yu egemenlikleri altına almışlardır. 1078 yılında Kutalmış oğlu Süleyman Şah, merkezi İznik olmak üzere

Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurmuş, yeni yerlere fetihler düzenleyerek Marmara ve Batı Anadolu'da çok sayıda kale ve şehri zapt etmiştir. 1075-1078'de Kütahya Türklerin hakimiyetine girerek Anadolu Selçuklu Devleti'nin batı bölümünü oluşturmuştur (Yıldız, 1881-1982. s. 36). 1097 yılındaki I. Haçlı Seferine kadar, Kütahya Türklerin elinde kalmıştır. Haçlı ordusu, Anadolu Selçuklularına ait İznik'i işgal etmişler, Türkmen beylerinden oluşan Anadolu Selçuklu ordusu ile Haçlılar savaşmışlar, bunun sonucunda Eskişehir kaybedilmiş, ele geçirilen yerler ise antlaşma ile Bizans'a devredilmiş ve böylece Anadolu Selçuklu Sultanı I. Kılıçaslan (1079–1107) Anadolu'ya doğru çekilmek zorunda kalmıştır. I. Kılıçaslan'ın ölümü sonrasında ortaya çıkan taht kavgaları nedeniyle Türkler Bizans karşısında üstünlük sağlayamamışlardır (Kolay, 2022, s.175).

1176 yılında Myriakephalon zaferi sonrasında Türklerin yeniden ilerleyişi başlamış, Sultan II. Kılıçaslan döneminde 1182 yılında Kütahya ikinci kez Türk hâkimiyetine girmiştir. II. Kılıçaslan'ın ülkeyi oğulları arasında paylaşırması sonucunda Kütahya'nın idaresi Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından devam etmiştir. Hakimiyet 1196 yılında tekrar Bizans'a geçmiştir (Kolay, 2022, s.175).

Şekil 2.4: Kütahya Yoncalı Hamamı (1233), Fotoğraf: Anıl Karadağ, 18 Eylül 2023, <https://kulturenvanteri.com/tr/yer/selcuklu-hamami-yoncali/#17.1/39.48872/29.840048>,

Erişim Tarihi: 22.03.2024

Sultan Alâeddin Keykubad zamanında Kütahya, üçüncü kez Türklerin yönetimine girmiştir. Kütahya'nın Anadolu Selçukluları ile yeniden fethedilmesi ise Kütahya'da Yoncalı Hamamı'nın 1233 tarihli kitabesinden öğrenilmektedir (Kolay, 2022, s.175).

Sultan 1. Alaaddin Keykubad, Kütahya'nın Yoncalı Mahallesi'nde bir cami ve hamam yaptırmış, hatta dönemin ileri gelenlerinden Gülümser Hatun'un hastalığına burada şifa bulunduğu hakkında bilgi mevcuttur. Alaeddin Keykubat Camii ve Yoncalı Hamamı, ara sıra bakım ve onarım görse de yaklaşık 800 yıldır şehirde varlıklarını sürdürmenin yanı sıra şehre hizmete hala devam etmektedirler (Aleaddin Keykubat Camii,2024).

Şekil 2.5: I. Alâeddin Keykubat Camii (1233),
<https://www.kutahya.bel.tr/tarihiyerler.asp?islem=goster&id=18> ,
Erişim tarihi: 27.03.2024)

2.1.2.2 Germiyanogulları Beyliği Dönemi

Germiyan; Anadolu'daki Türk aşiretlerinden olmakla birlikte sonrasında bir beyliğin ve ailenin adı olmuştur (Uzunçarşılı, 1969, s. 39). Sultan Alâeddin Keykubat zamanında bir beylik kurmak üzere, Kütahya ve çevresine yerleşen Germiyan aşireti sayesinde yine aynı tarihlerde Kütahya'ya yoğun bir Türkmen yerleşimi olduğu bilinmektedir (Yıldız, 1881-1982. s. 38). Moğollarla Anadolu Selçukluları arasında, 1243 yılında yapılan Köseadağ Savaşı sonrasında ise Anadolu Moğolların hakimiyetine geçmiştir (Uğurlu, 2021b, s. 333). Bu dönemde Kütahya ve çevresindeki Türkmen yoğunluğu daha da artmış ve göçlerle gelen Türkmen sayısı üç yüz bin kişiye ulaşmıştır. Anadolu'da ilk kez Malatya ve çevresinde görülen Germiyan aşiretinin menşei ile ilgili olarak iki farklı görüş vardır: İlki Germiyan Aşiretinin Oğuzların Afşar boyuna mensup oldukları, ikincisi ise Harezmi oldukları fikridir. Fakat bu iki görüşte

tespit edilemediği için kesinlik kazanmamıştır. Germiyanlar, tarihte ilk kez Anadolu Selçuklu Devletinin hizmetinde ve Baba İshak isyanını bastırmak amacıyla çalıştıkları bilinmektedir. Germiyanogullarının başında Alişir oğlu Müzafferüddin, 1240 yılında Sultan II. Gıyâseddin Keyhüsrev tarafından Baba İshak isyanını bastırmak için görevlendirilmesine karşın başarılı olamamıştır (Yıldız, 1881-1982, s. 38).

Germiyanogulları Beyliği'nin Cimri (Alâeddin Siyavuş) Olayı sonrasında Kütahya'ya yerleştikleri düşünülmektedir. Moğolların yardımıyla Karamanoğlu Mehmed Bey ile Cimri, Germiyanlı Türkmenlerinin hakimiyetini bozmak için Akşehir'e doğru yürümüş, Moğollar Karamanoğullarından Mehmet Bey'i öldürmüşlerdir. Ancak bu olaydan sonra Cimri, Anadolu'daki Türkmenleri etrafında toplamaya devam etmiş ve Moğollar için tehlikeli olmaya başlamıştır. Moğollar yardımıyla Anadolu Selçuklu Devleti sultanı II. Gıyâseddin Keyhüsrev ve ordusu Cimri üzerine yürümüş ve Anadolu Selçukluları tarafında olan Germiyanlı Alişir oğlu Hüsameddin'in adamları Cimri'yi yakalamışlardır. Kütahya ve çevresi, 1277 yılında Germiyanogulları Beyliğinin bu önemli hizmeti karşılığı olarak onlara ikta olarak verilmiştir. Böylece Germiyanogulları Beyliği, Batı Anadolu'da kuvvetli bir Anadolu beyliği haline gelmiştir. 1300 yılında Yakup Bey Anadolu Selçuklularından ayrıldıklarını ilan etmiş, Kütahya merkez olmak üzere Germiyanogulları Beyliğini kurmuştur. 1313 yılında yapılan savaşta Yakup Bey'in kuvvetlerinin Osmanlılara yenilmesine kadar iki beylik arasında düşmanlık olduğu bilinmektedir. Yakup beyin vefatı sonrasında ise beyliğin idaresi, Kula ve Simav'ı Bizanslılardan alan oğlu Mehmet beye geçmiştir. Beyliğin idaresi, Mehmet beyin oğlu Süleyman Şah'a geçtiğinde ise (Yıldız, 1881-1982. s. 42) Karamanoğlu zulmünden korunmak için kızını Osmanlı hükümdarı Murad Hüdavendigâr'ın oğlu Yıldırım Bayezid'e vermiştir. Kızına çeyiz olarak Kütahya, Tavşanlı, Simav, Emet'i vermiş, buraları Osmanlılara geçtiği için kendisi Kula kasabasına çekilmiştir (Uzunçarşılı, 1969, s. 45).

Süleyman Şah'tan sonra beyliğin başına geçen oğlu II. Yakup Bey, erkek çocuğu olmadığı için vefatından sonra beyliğin Osmanlılara verilmesini vasiyet etmiş ve 1429'da öldüğünde ise Germiyanogulları Beyliği Osmanlı hakimiyetine girmiştir. Kütahya Germiyanogulları devrinde Anadolu'nun önemli merkezlerinden biri olmuştur. Hatta fikri ve iktisadi bakımdan en parlak devirlerinden birini yaşamıştır. Beylik merkezi Kütahya'da çok sayıda mimari eserler inşa edilmiş, dönemin şair, edip ve fikir adamları bu şehirde toplanarak eserler yazmışlardır. (Yıldız, 1881-1982, s. 43).

2.1.2.3 Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

1429'da Germiyanolu II. Yakup'un ölümü sonrasında Kütahya, Osmanlılara geçerek sancak merkezi olmuştur. 1451'de Anadolu Beylerbeyliğinin merkezi olan Kütahya'da Kanuni'nin oğullarından Şehzade Bayezid (1542-1558) ve (Sultan II.) Selim (1558-1566) buraya valilik yapmışlardır (Kütahya Valiliği, 2023). Kütahya, Osmanlı idari teşkilatında Anadolu'nun önemli idari merkezlerinden biri olmuştur. Sultan Bayezid II (1447-1512) zamanında şehzadeler arasında oluşan anlaşmazlık sırasında bunu fırsat bilen Şahkulu'nun Kütahya'da başlattığı ayaklanmanın, 1511'de Osmanlılar tarafından bastırılmış olduğu bilinmektedir (Yıldız, 1981- 1982, s. 44).

Şekil 2.6: Macar Evi (Kossuth Müzesi), Kütahya, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023

Ayrıca 1849'da Osmanlı Devleti'ne sığınan Macar bağımsızlık hareketinin önderi Lajos Kossuth ve beraberinde gelen 56 mülteci, 1850-1851 yılları arasında Kütahya'da konuk edilmiştir. Hukuk insanı Lajos Kossuth'un Kütahya'da kaldığı ev, 1982 yılında müze haline getirilmiştir (2018 Yılı Brifingi, 2018, s. 8).

Şekil 2.7: Lajos Kossuth Müzesi, “Baş Oda” İsimli Bölüm. Kütahya, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023

2.1.2.4 Millî Mücadele Dönemi

Kütahya hem Millî Mücadele’de hem de Cumhuriyet Dönemi’nde her yönüyle önemli olmuştur. 1919 yılının sonuna doğru Kütahya’nın, Millî Mücadeleye verdiği destek artmıştır. 10 Ağustos 1920’de imzalanan Sevr Antlaşmasını Türkiye Büyük Millet Meclisi tanımayınca Anadolu’nun düşman devletlerin işgal faaliyetleri hızlanmıştır. Yunanlılar 1921 yılının Temmuz ve Eylül aylarında Altıntaş, Tavşanlı, Emet, Simav ve Gediz’i işgal etmişler, Yunan Kralı Konstantin 28 Temmuz 1921’de Kütahya’ya gelmiş, yapılan savaş konseyi sonrasında ise Ankara’ya hücum kararı alınmıştır. Yunan ordusunun bu saldırısı ise Sakarya’da Başkumandanı Mustafa Kemal’in başarılı komutası sonucunda önemli bir zafer kazanılmıştır. Sakarya’da durdurulan düşman ordusunu yurttan atmak için bir yıla yakın hazırlık yapılmış ve 26 Ağustos 1922 tarihinde Başkumandan Mustafa Kemal Büyük Taarruz emrini vermiştir. Kütahya’da 30 Ağustos 1922 zaferi sonucunda düşman işgalinden kurtarılmıştır. Savaşta ölen ve yaralananlar için Dumlupınar ilçesi sınırlarına şehitlik ve anıt inşa edilmiştir. Sırasıyla, 1 Eylül 1922 Gediz ile 3 Eylül 1922 Emet ve Tavşanlı ilçelerinin kurtuluşları sağlanmıştır. 9 Eylül 1922’de İzmir’i işgal altına alan Yunan ordusunu denize dökülmüştür. Kütahya, geçmişte Osmanlı Devleti döneminde Hüdavendigar (Bursa) vilayetine bağlı sancak merkezi olmuş ve 8 Ekim 1923’ten beri vilayettir. (Çalık, 2018).

2.1.2.5 Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet döneminde Kütahya tarım, hayvancılık, eğitim, kültür ve turizm alanlarında birçok gelişmeler kaydetmiştir.

“İlk kez 06 Ağustos 1920 yılında Kütahya’ya gelen Atatürk, Türk tarihinin hemen her döneminde önemli rol oynayan Kütahya’ya 24 Mart 1923’te eşi Latife hanımla, ardından 30 Ağustos 1924 ve 23 Ocak 1933’te ziyaret gerçekleştirmiştir. Kütahya Anadolu’nun Türkleştirilmesinde üzerine düşen vazifeyi en iyi şekilde yapmış, Türkiye Cumhuriyeti’nin temelleri Kütahya’da sağlamlaştırılmıştır” (Çetintaş, 2004, s. 2) .

Cumhuriyet’in kuruluşundan sonra Kütahya’da şehircilik ile ilgili önemli gelişmeler yaşanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarda modernleşme projeleri içerisinde sanayileşme ve demiryolu bağlantıları yapılmıştır. Buna ek olarak “cumhuriyet dönemi şehircilik anlayışının en belirgin özelliği olan hükümet veya cumhuriyet meydanı ile geniş ağaçlı yolları ve kamusal yapıları barındıran istasyon caddesi bağlantısı bugün de ilde varlığını korumaktadır” (Bozkurt, 2022, s. 194).

Cumhuriyet döneminde Kütahya eğitim alanında da önemli gelişmeler kaydetti. Kütahya okuma-yazma açısından Türkiye ortalamasının oldukça altında olmasına karşın Cumhuriyet dönemi harf devrimi ile “1927-1935 yılları arası değerlendirildiğinde okuma-yazma oranındaki yaklaşık %133,13’lük artışın yanında (erkeklerde %96,72; kadınlarda %349,55) kadınların okuma-yazma öğrenme oranındaki büyük ilerleyiş dikkat çekiciydi. İl genelindeki ilkokulların sayısındaki %24,19 ve öğretmen sayısındaki %10,88 artış okuma-yazma oranını yükseltti fakat dönem içinde uygulanan yasal zorunluluğa rağmen ebeveynlerin çocuklarını okula gönderme oranı %22,9’da kaldı. Oranın bu kadar düşük olmasında bölge halkının eğitim öğretim faaliyetlerine yeterince ilgi göstermemesi ve çeşitli alanlarda faaliyet gösteren aile işletmelerinin sayıca fazla olması etkili oldu. Ayrıca şehrin ancak Atatürk döneminin sonlarına doğru bir liseye kavuşması, sadece Kütahya merkezde ve Uşak ilçe merkezinde birer anaokulu ve ortaokulun örgün öğretim kurumlarının il genelinde yetersiz kalmasına yol açtı. Nitekim 1932-1933 eğitim-öğretim yılında il genelinde 154 okul vardı ve 1935 yılı nüfus sayımı verilerine göre bir okula düşen öğrenci sayısı yaklaşık 542’ydi” (Kumaş, 2021, s.291).

2.1.3 Anadolu Göçebelere ve Günümüzdeki Durumu

Yörükler, geleneklerinde olduğu için göçebe yaşam tarzını benimsemişlerdir. Göçebelik soydan gelen bir kültürdür. Fakat Osmanlı'nın üst düzey yöneticileri tarafından uygulanan zorunlu iskân politikaları nedeniyle göçebeler, Anadolu'nun birçok yerine yerleştirilmişlerdir. Osmanlıların bu zorunlu iskân politikasının sebebi, öncelikle göçebelerden vergi almak istemesi ve onları kontrol altında tutmaya çalışmasıdır. Göçebeler diğer yerleşiklerle aynı köylerde yaşamak zorunda kaldıklarında ise hayvanlarını otlatmak için alanları çok dar olduğundan yarı göçebe olarak yaşamlarına yakın zamana kadar devam etmişlerdir. Bugün ise teknolojinin ilerlemesine ek olarak göçebeler, özellikle genç nesil daha rahat bir yaşam sürdürebilmek için yerleşik hayatı benimsemiştir. Kentleşmenin cazibesine kapılıp çalışmak için kırsal alandan kente göç edenler, buralarda genellikle işçi ya da geçici işçi statüsünde fabrika ya da işyerlerinde çalışmışlardır.

Anadolu'da Yörükler incelediğinde; göçebe ve yerleşik yaşam tarzları olduğu görülmektedir. Ancak bu yaşam tarzları birbirine benzememekle birlikte daima birbirinden farklı olmuştur. "Tarihsel süreç içinde bu iki yaşam tarzının birbirlerine üstün geldikleri ya da uyumlu oldukları dönemlerin birçok örneği vardır" (Uğurlu ve Uğurlu, 2021, s. 46). Göçebelerin yaşam koşulları doğayla iç içe olduğu için, hızlı ve çözüm odaklı kararlar vererek hareket etmektedirler. "Göçebeler her türlü görevlerinde cinsiyet ayrımı yapmazlar, yalan dolan ile iş görmezler, gördüklerini bilir, bildikleri ile yetinmezler. Göçebelerin doğa gözlemleri ise sorunlara pratik çözümler bulmalarını geliştirmiştir" (Uğurlu, 2020, s. 25). Örneğin yönlerini güneş, ay ve gökyüzündeki sabit yıldızlara bakarak tayin etmişler ve buna göre çadırlarını kurmuşlardır. "Göçebeler, yaşam koşullarına karşı oluşturdukları pratik çözümleri, çabuk organize olmaları, savaş yetenekleri, yönetim ve kültürel üstünlükleri ve minimalist yaşam tarzları ile dikkat çekmektedirler. Tüm bu olumlu özelliklerine rağmen, kendilerine göre daha az hareketli olan yerleşik kültürdeki yöneticiler, onlardan kolay vergi toplamak ve iş güçlerinden yararlanmak için, göçebeleri her zaman yerleşik hayata geçmeleri için zorlamışlardır" (Uğurlu ve Uğurlu, 2021, s.46).

Osmanlı İmparatorluğu geç dönem yöneticilerinden olan Ahmet Vefik Paşa (1823-1891), Osmanlıların göçebelerden vergi alabilmesi için göçebeleri zorunlu iskana zorlamıştır. "Çadır hayatını sona erdiren iskân olayı ise hatıralarda daha canlı olarak

yaşamaktadır. Balıkesir ve Bursa havalisindeki göçebe yaşamın sonlandırılması işinin son aşamalarında bölgede görevli olan ve denetim faaliyetleriyle halkın arasına girmiş bulunan Ahmet Vefik Paşa'nın ismi zorunlu iskânla özdeşleştirilmiştir. Halk arasında kendisinden Ahmet Refik veya kendi diyalektlerine göre āmad; ırafık diye bahsetmektedir.... Sındırgı'ya bağlı Çukurhüseyin Köyü'nden 1927 doğumlu Cüneyt Demirkan Ahmet Vefik Paşa ile ilgili bildiklerini “Bir Paşa varmış, Ahmet Rafik diye bizi buraya o yerleştirmiş, buradan başka yere kıpırdamayacaksınız, demiş. Biz onu ‘çadır yırtan’ diye biliriz. O bizlere çok zulüm yapmış, bizi çamur içindeki yerlere yerleştirdi, çadırlarımızı yaktırdı, onu dinlemeyenleri dövdürdü” diyerek ifade etmiştir” (Umaç, 2012, s. 185-187).

Ahmet Vefik Paşa'nın yürüttüğü zorunlu iskân hareketleri devamlı hareket halinde olan göçebe Yörük ve Türkmenlerin yaşamlarını altüst etmiştir. Bu durum göçebelerin yaylak-kışlak hayatının değişmesine, geçim kaynaklarının azalmasına ve düzenlerinin bozulmasına neden olmuştur.

Balıkesir ili Bigadiç ilçesi “Güvemçetmi Köyü'nden 1937 doğumlu Haydar Uçar, “Daha önceleri, hayvan çoktu, bir yayladan bir yaylaya giderdik, hayvanlara bakma dert değildi, ama Ahmet Rafik bizi yerimizden kıpırdatmayınca hayvanlara bakamadık. Ondan hayvancılığı bıraktık” demiştir” (Umaç, 2012, s. 185).

“Günümüzde yerleşik Yörüklerin bir kısmı tarımdan, bir kısmı da hayvancılıktan geçimini sağlar. Yerleşik yaşamın gereği, artık eskisi kadar göçülme de koyun keçi sürüsü olan bazı aileler yaz aylarında sürüleriyle yaylalara çıkar, çadır kurarlar. Bunlar günümüzde yaylada kullanacakları eşyaları eskiden olduğu gibi deve, at, eşek gibi hayvanlarla değil, kamyon ve traktörlerle taşırlar. Ege ve Akdeniz sahillerindeki yerleşik Yörüklerin birçoğu tarım ve turizmle uğraştıkları için, kilim dokumaya zamanları yoktur. Kilimlerin yerine çok ucuz makine halısı alıp kullanırlar” (Atlıhan, 2011, s. 52). Tüm bunlara ek olarak bu yörelerde hafif oluşu ve kolayca temizlenmesi nedeniyle makine kilimi de kullanılmaktadır.

Bu nedenle günümüzde geleneksel üretimli kilimler, tüm Anadolu'da dağ köyleri haricinde eskisi kadar yaygın dokunmamaktadır. Bu durumu Kütahya'da da geçerli olduğu görülmektedir.

2.2 Kütahya'daki Karakeçili Aşireti

Heredotos'un (M.Ö. 484 – 425) dünyanın en eski insan topluluğu olarak yazdığı Frigler, Kütahya'nın başlangıcını oluşturmuştur. Şehrin başlangıcı olarak M.Ö. 6. yüzyıla kadar uzanan Kütahya, farklı dönemlerde Persler, Helenler, Makedonyalılar, Bergama Krallığı, Eski Roma, Bizans İmparatorluğu gibi çeşitli uygarlıklara yurt olmuştur. Orta Asya'dan gelen Oğuz boylarından göçebe Yörük ve Türkmenler Kütahya'ya yerleşerek burayı yurt edinmişlerdir. Kütahya'ya yerleşen Karakeçili Aşireti, Osmanlı Devleti'ni kuran Kayı boyundandır. Bozoklara bağlı olan Kayı Boyunun ise Oğuzların en büyük boyu olduğu bilinmektedir.

1243 yılındaki Köseadağ Savaşı sonrasında Anadolu Selçukluları yenilmiş ve ülke Moğol idaresi altına girmiştir. Moğol baskısının her geçen gün artması, Anadolu Selçukluları idaresine bağlı Anadolu Beyliklerine yaşam zorlukları getirmesi, vergilerin devamlı artması ve o yıllarda yaşanan kuraklık nedeniyle; Anadolu beyleri özellikle Ege, Kuzeybatı Anadolu ve Batı Akdeniz bölgelerine doğru yerleşerek uç beylikleri oluşturmuşlar ve buraları yurt edinmişlerdir. Oğuzlar içerisinde en kalabalık olduğu bilinen Kayı boyuna bağlı Karakeçili Yörüklerinin çoğunlukla bulunduğu yerlerden biri de Kütahya olduğu bilinmektedir. Kütahya göçebe Türklerin yoğun olarak bulunduğu il olması nedeniyle dikkat çekicidir.

“İç ve Batı Anadolu bölgelerinde Karakeçililer “Yörük” adı ile anılırken Doğu Anadolu bölgesindeki Karakeçililer “Türkmen” ve “Ekrad” adı ile anılmaktadırlar. Bu ayırım etnik farklılıkları çağrışırsa da aslında, bu toplulukların idari ve sosyal açıdan farklılıklarına dikkat çekmektedir. Konunun derinine inerek incelendiğinde, Selçuklu Devletinden bu yana Türkmen isminin Kızıl ırmağın doğu-güney ve batı bölgelerine göre farklı isimler ile sınıflandırıldığını görülür. Buna göre Kızıl ırmağın doğu ve güney bölgelerinde yaşayan konar-göçerler "Türkmen", ırmağın batısında ve Rumeli de yaşayan konar-göçerler ise “Yörük” ismi ile anılmıştır. Günümüzde ise kültür faaliyetlerinin artması ile hala Karakeçili Aşireti ismi ve kültürü devam ettirilmektedir” (Akalan, 2022, s. 87).

Orta Asya'dan gelerek Anadolu'yu yurt edinen göçebe Yörük ve Türkmenler 24 Oğuz boyu halinde Anadolu'da belirli bölge ve yörelere yerleşerek kültürlerini taşımışlardır. Hatta yerleştikleri yöre ve bölgenin kültürel ve sosyolojik özellikleri ile harmanlayarak

kendi kültürleri ile özdeşleştirmişlerdir. Oğuz boyları içerisinde Karakeçililer, dokuma kültürlerindeki farklılıkları ve motifleri ile özellikle ayrılmaktadırlar.

Şekil 2.8: Kayıboynu'nun Sembolü, Şeker Konağı (Kütahya). Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023.

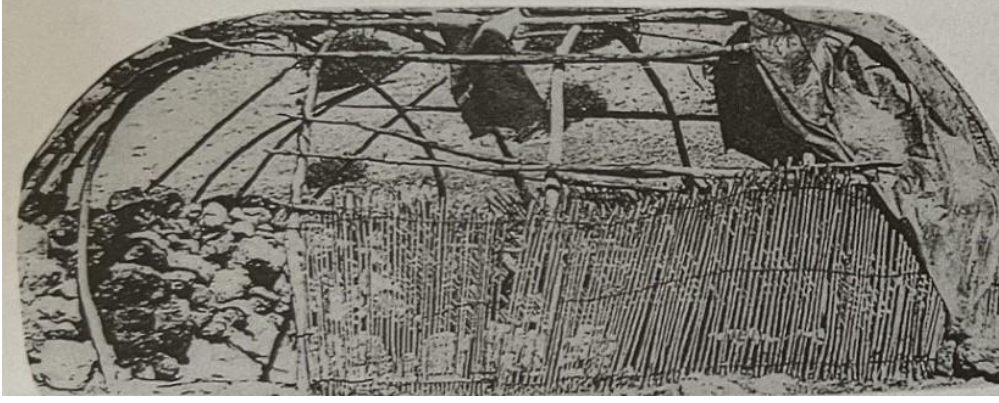
“Karakeçiler, Süleyman Şah ile Ertuğrul Gazi idaresinde Fırat nehrini takip ederek, Rakka üzerinden Anadolu'ya gelmişlerdir. Bu göç esnasında yaklaşık 8000 Karakeçili Urfa yöresine gelmiş ve burada ikamet etmişlerdir. Sonra bunların bir kısmı, Konya, Bursa, Eskişehir, Bilecik ve Gaziantep'e yerleşmişlerdir” (Özçelik, 1999, s. 53). Bu yerleşim birimlerinde yaşamaya başlayan Karakeçililer savaş, yaşam koşullarının ve coğrafi şartların zorluğu, göç, zorunlu iskân gibi nedenlerle farklı yer ve bölgelere de göç etmişler ya da yerleştirilmişlerdir.

“Cevdet Türkay, Karakeçililerin yaygın olarak yaşadıkları sahaları şu şekilde kaydetmiş bulunmaktadır: Adana, Diyarbakir, Siverek, Eskişehir, Siirt, Birecik, Ankara, Kütahya, Ruha (Urfa), Rakka, Aydın, Kırşehir, Balıkesir, Haymana, Manisa, Trablus-Şam, Kula, Eşme (Kütahya), Bursa, Alaşehir” (Özçelik, 1999, s.50). Anadolu'da yaşayan Karakeçililer çeşitli sebeplerle farklı yerlerde yaşamlarına devam etseler de aynı aşiretten geldikleri göz önünde tutulmalıdır. Her Yörük köyü birbirlerinden kız alıp verdikleri için ya akrabadır ya da birbirlerini tanıyorlardır.

Şekil 2.9: Kütahya, Simav İlçesi, Kabaarmut Köyü Alan Araştırması sırasında Karakeçili Ailesi ile bilgi paylaşımı, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

“Kırıkkale ilinin Karakeçili ilçesinde yaşayan Karakeçililer, Anadolu’nun diğer yörelerinde yaşayan Karakeçililerle akrabadırlar” (Özçelik, 1999, s. 53). Sülaleleri, aynı dili konuşan ve kültür yönünden aynı insanları kapsayan büyük topluluğa “aşiret” denir. Karakeçililer Kayı boyunun en büyük aşiretidir. 1842-1918 yılları arasında yaşayan “II. Abdulhamit zamanında yazılan Karakeçilere ait risalede ‘aşiret’ isminin kendilerine bizzat Ertuğrul Gazi tarafından verildiği hikâye edilmektedir. Buna göre Karacahisar’ın fethi esnasında aşiret, karakeçilerin boynuzlarına ışıldak bağlayıp, "alaycık" (alacık) denilen bir tür keçe çadırın üzerine örtü örtmek suretiyle harp hilesine müracaat edince, Ertuğrul Gazi "haydin Alplerim, haydin Karakeçili Yörüklerim" diyerek aşiretin bu isimle anılmasına vesile olmuştur. Alaycık'ın tarif edildiği diğer bir sayfada ise, ak keçeyle örtülen çadırın ortasındaki pencereden çıkan dumanın ak keçeyi “kara keçe”ye dönüştürdüğünden bahisle aşiret isminin buradan geldiği gibi bir imada bulunmaktadır.” (Bulduk, 1997, s. 39).

Şekil 2.10: Beşik tonozlu çadır olarak bilinen Alaçık, (Yakar, 2007, s. 188)
(Servet Senem Uğurlu Arşivi)

Şekil 2.11: Şeker Konağı, Kütahya. Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023

Şekil 2.12: Alopaşalı Şeker Konağı içi, Kütahya. Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023

Karakeçili Aşireti, Ertuğrul bey idaresinde Anadolu'ya gelerek göçebe yaşamlarını yakın döneme kadar sürdürmüşlerdir (Say, 2009, s. 1905). Kütahya'ya yerleşen Karakeçili Aşireti kilimleriyle ünlüdür ve dokuma geleneğini halen devam ettirmektedir. Kütahya'daki Karakeçili Aşiretinin kilimleriyle ilgili yapılan araştırmalar günümüzde devam etmektedir ve her geçen gün yeni bilgilerle karşılaşılmaktadır. Kütahya ve çevresinde yaşayanların kökenleri araştırıldığında, genellikle Oğuzların Kayı boyuna mensup Karakeçili Yörüklerinden oluştuğu

görülmektedir. Ayrıca Kütahya merkez ve diğer ilçelerine bağlı köylerin isimleri araştırıldığında ise “Oğuz boyuna mensup olan Kayı, Kızık, Kınık, Avşar ve Bayat isimleri halen köy adı olarak” (Erdek, 2017, s. 1) kullanılmaktadır. Oğuz Han’ın altı oğlu vardır. Üçü (Gün Han, Ay Han, Yıldız Han) Boz-okları (sağ kol), diğer üçü (Gök Han, Dağ Han, Deniz Han) ise Uç-okları (sol kol) teşkil eder. Oğuz Han’ın her oğlundan 4 tane de erkek torunu vardır. Oğuz Han’ın toplamda 24 torunu bugünkü Oğuz boyunu oluşturmaktadır. Karakeçili Aşireti de Oğuz Han’ın en büyük oğlu Gün Han’ın mensup olduğu Kayı boyunun en büyük aşiretidir. “Kayılar, Malazgirt savaşının hemen akabinde Anadolu'ya gelen Oğuz boylarından biridir. Dolayısıyla onların Anadolu coğrafyası içerisinde yurt tutmaya yönelik göç hareketleri hem Anadolu'nun Türkleşmesi hadisesine katkıları nedeniyle hem de Karakeçililerin yerleşme sahalarını muayyenleştirmesi sebebiyle oldukça önemlidir” (Bulduk, 1997, s. 38).

2.2.1. Karakeçili Aşireti İsmiinin Taşıdığı Değer ve Sembolü

Karakeçili isminden de anlaşılacağı gibi Türklerde keçinin yeri büyüktür. Kara ve keçi kelimelerinin bileşik halde kullanılması, bu insanların hem keçi ile yaşamlarını devam ettirdiklerine hem de karakeçi yetiştirdiklerine işaret etmektedir.

Şekil 2.13: Kara Keçi / Kıl Keçisi

<https://www.esk.gov.tr/tr/11124/Kil-Kecisi-Kara-Keci> , Erişim Tarihi: 03.06.2024

Türk toplumunda günümüzde görülen kültürel değerlerin kökeni, göçebe ve avcı yaşam biçimini yani bozkır kültürünü benimseyen Ön (Proto) Türklere kadar dayanmaktadır. Bu nedenle göçebe yaşamında yetiştirdikleri koyun ve keçiler kendileri için damga, sembol, motif ve simge olmuştur. “Dinsel inançların ve coğrafi şartların etkili olduğu Asya yaşamında keçi figürünün de içerisinde yer aldığı hayvan üslubu, mevcut hayat tarzının belirleyicisi olmuştur. Önceleri av hayvanı olarak avlanan yabani keçilerin sonrasında evcilleştirilmesiyle ve “olağanüstü özelliklerinin keşfedilmesiyle Tanrının elçisi, habercisi olarak kutsal sayılmıştır” (Dalkıran ve Bayrak, 2019, s.27).

Altay Türklerinde demir boynuzlu ve gök yeleli keçi tufan habercisidir. Kırgızlarda “Çiçan Ata” isimli evliyanın keçileri koruduğuna inanılır. Dede Korkut hikâyelerinde keçinin önemi büyüktür ve çok yerde geçmektedir. Eski Türkler keçiye sığun adını vermiştir. Kutlu dağ efsanesinde keçi, sığun otundan yiyerek ölümsüzlük ya da sonsuzluk sembolü olmuştur (Dalkıran ve Bayrak, 2019, s.27).

Türklerin önemli ve ortak damgası olan keçi, farklı dönem ve yerlerde benzer ya da aynı biçimde görselleştirilmiştir. Keçi daima göçebe kültürünün en temel öğelerinden biri olmuştur.

“Yüksek dağların sarp yamaçlarından, ulaşılamayan ve en aydınlık yerlere ulaşabilen yeterince çevik ve dayanıklı bir hayvan olan keçi sembolik olarak eski Türk inanç sisteminde ve mitolojisinde aydınlığı, erişilmeze erişebilirliği, bereketi, zenginliği, asaleti, yüceliği, bilgeliği ve hâkimiyeti temsil etmektedir” (Dalkıran ve Bayrak, 2019, s.27). Keçi, Türkler tarafından tarıma ve yerleşik hayata elverişli olmayan topraklarda beslenme ihtiyacını karşılamak ve geçimlerini sağlamak amacıyla yetiştirilen önemli bir hayvan olmuştur.

Renk olgusu, Türkler için önemlidir. “Renk konusuna yaklaşma doğayı incelemekle başlar” (Uğurlu, 1990, s. 130). Tabiattaki renkler insanlığın her zaman dikkatini çekmiş ve inançları ile renkleri bağdaştırmışlardır.

“Çok eski zamanlardan beri Türkler kendilerine beş temel renk belirlemişlerdir. Bunlar: Kara, ak, al/kızıl, yeşil ve sarıdır. Türkler bu renkleri ise dünyanın merkezini ve dört yönü sembolize etmek için kullanmışlardır. “Merkez: Sarı, Doğu: Yeşil (veya gök; gök renk günümüz Türkiye Türkçesinde de olduğu gibi bazen yeşil, bazen de

mavi anlamını ifade eder şekilde kullanılmaktadır). Batı: Ak, Güney: Kızıl (kırmızı, al) ve Kuzey: Kara renklerle ifade edilmiştir” (Genç, 1997, s.1077).

Bu renkler içerisinde kara rengi öne çıkmaktadır. Kara rengi her ne kadar olumsuzluk olarak kabul edilse de çoğu zaman, büyüklük, toprak ve gücü temsil etmektedir. “Kara” rengi kutsaldır. Bereketli, devletli gibi anlamları vardır. “Oğuzlara mensup yirmi dört boydan biri olan Akevli, diğeri Karaevlidir. Bunlar Günhan’ın oğullarıdır. “Akevli” devleti inşa eden ve devlet kuran insanlar demektir. Türkmenler, oğlunu evlendirip, ona baba evinden ayrı bir ev kurduklarında, onu “devlet” bilirler. Oğuzların düşüncesinde, aileden ayrılan her oğul bir devlettir. “Karaevli” kelimesi, ocakta kalan, kara kazana yakın olan, kara ev yapan demektir. Ocak onundur. Günhan’ın küçük oğlunun adı Karaevli’dir. Yani Kara ve Ak her zaman simge halindedir” (Nurmemmedoğlu, 1999, s.47).

“Karakeçililerin oturduğu yerler arasında, ayrıca Eyalet-i Rum yani Anadolu eyaleti de bulunuyor. Anadolu eyaletinin merkezi Kütahya’dır. Karakeçililer, Ankara’da Çubuk, Balat, Kırkpınar ve Dikmen’de “Kasaba Yörükleri” adıyla yurt tutmuşlardır. Kırşehir’de “Ulu Yörük” grupları içerisinde yer alıyorlar. Çorum’da Budaközü nahiyesinde, Sivas sancağında, Adana’da Dünderli nahiyesinde, Menteşe sancağı (bugünkü Muğla tarafları) kazalarında, Konya’da Bayburt (Atçeken dediğimiz Cihanbeyli bölgesi civarı) nahiyesinde, Sultaniye, Karapınar’da yurt tutmuşlardır. Ayrıca Aydın’da Selçuk kazasında, Kütahya’da Kula nahiyesinde, Bozok sancağında, Demirceözü nahiyesinde, Karaman vilayetinde, Teke adı verilen, bugünkü Antalya’nın dağlık yörelerine doğru olan Elmalı kazası bölgesinde yurt tutmuşlardır (Halaçoğlu, 1999, s. 24).

Karakeçililer 11. yüzyıldan beri Anadolu’nun Türkleşmesinde varlıklarını hissettirerek önemli rol oynamışlardır. Anadolu’da Karakeçili, Sarıkeçili, Kızılkeçili, Teke Türkmenleri gibi farklı aşiretlerle Keçili cemaatlerinin yaşadıkları ve Anadolu’nun her tarafına yayılmış oldukları bilinmektedir.

Yörükler, Anadolu’nun batı ve güneyde kalan bölgelerinde yaşamayı tercih eden, mevsimsel koşullara göre yazın yaylalarda, kışın ova gibi yerlerde çadır kurarak hayvancılıkla geçimini sağlayan göçebe Oğuz Türkleridir. “Oğuz göçebe toplumunun kolu olan Yörük ve Türkmenler, Oğuz Töresi doğrultusunda Anadolu’ya göç

etmişlerdir. Kızılırmak kavsi içinde kalan yöreye İç Oğuzlar, Kızılırmak batısına yayılan Uç/Üç Oğuz boyları Anadolu'yu vatan edinmişlerdir” (Uğurlu ve Uğurlu, 2021, s. 41).

Yörükler dokudukları kilimi; göçler sırasında çadırlarda soğuktan korunmak amacıyla kullanmışlardır. Ayrıca at, deve, eşek, katır gibi yük hayvanlarına da bu dokumaları giydirmişlerdir. Yörükler göçebe oldukları ve hayvancılıkla geçindikleri için, yetiştikleri koyun ve keçi sürüleri, at, deve, çadır ve dokudukları halı, kilim gibi dokumaları; onların sahip oldukları en değerli varlıkları olmuştur. “Deveye sardıkları kızıl çuvallar (Ala çuval) ve deve örtüsü kilimlerin desenleri onlara kimlik kazandırır” (Atlıhan, 1993, s. 106).

“Orta Asya step kültüründe yaşayan Türkler, hayvancılıkla geçimlerini sağlamışlardır. Hayvanlarının etinden sütünden yararlanmalarına ek olarak yününden yararlanan göçebe Türkler, yaşadıkları coğrafyanın zor koşullarına dayanabilmek için hayvanlarından elde ettikleri yünlerle çeşitli dokusal yüzeyler yapmışlardır.” (Uğurlu, 2018a, s. 2).

Genelde Yörük grupları tarafından yapılan dokumalar, genellikle dokuyanın kimliği, inancı, hayat görüşü, amacı, yaşadığı çevre ve coğrafyaya göre farklılıklar göstermektedir (Erdek, 2017, s. 1). Göçebe Anadolu Yörükleri ise yükte hafif olması açısından kilim, cicim, zili, sumak gibi havsız kirkitli dokuma teknikli dokumaları kullanmayı tercih etmişlerdir. Bu dokumalar Yörük yaşamının vazgeçilmez eşyaları olmuştur. Günümüzde ise kilim, ev tekstilinde kullanılmaktadır. Duvarda, yerde, kırlent yastıklarda estetik ve görsel amaçlı, bu dokumaları kullanan insanların yaşam tarzlarını yansıtan bir görsel eşya olarak kullanılmaktadır.

Kütahya'da modern yerleşim birimleri olan merkez, ilçeler ve ilçelere yakın köylerde ise günümüz küreselleşme bağlamında ortaya çıkan teknolojik gelişme, yaşam biçiminin hızla değişmesi, genç kuşakların ise hayattan beklentilerinin farklılaşması gibi nedenlerle günümüzde yörede yaşayan Karakeçili Yörükleri mensupları tarafından dokunan kilim dokumacılığına devam edilememektedir.

İnsanların kendilerini ve yaşadıkları mekanlarını dokumalarla donatma isteği nedeniyle, dünyanın çoğu yerinde dokuma örneklerine rastlanmaktadır. Dokuma geleneğinin en eski örnekleri araştırıldığında ise dünyanın değişik bölgelerindeki

yerleşimlerde özellikle kilim tekniğinde dokunmuş havsız kirkitli dokumalarla karşılaşmaktadır. Anadolu dokuma örnekleri ile incelendiğinde, özellikle Anadolu kilimleri, güzellikleri ve zengin çeşitlilikleriyle dikkat çekmektedirler. Anadolu kilimciliğinin tarihi ve kökeni konusundaki araştırmalarda, geleneksel şekil ve sembollerin değerlendirilmesinde öne çıkarak son yıllarda Avrupa ve Amerika'daki el sanatlarıyla ilgili yayınlarda kişisel ve kurumsal koleksiyonlarda önemli bir yer tutmuştur (Gülgönen, 2006, s.6).

“Kilim sözcüğü, Orta Asya'dan Doğu Avrupa'ya kadar olan coğrafyada ve Kuzey Afrika'nın bir bölümünde farklı telaffuzlarla, hecelemelerle kullanılan, havsız dokunan yaygıların genel ifadesidir” (Atlıhan, 2011, s. 36).

Kökeni Türkçe olan “kilim” kelimesinin 13. yüzyıldan beri Anadolu'da kullanıldığı bilinmektedir. “Bu kelime Farsçada “kilim-gilim” Ukrayna'da “kylım”, Lehçe, Bulgarca ve Sırpçada “kilim”, ve Romence'de “chilim”dir” (Şahin, 2011, s. 12).

Kilimin sanatsal ve etnografik yönlerden değerlendirilmesi ile araştırmacıların bu konuya olan ilgileri oldukça geç başlamıştır. Hatta 1800'lü yılların sonuna kadar da kilimlerden bahsedilmemiştir. Werner Brüggemann'ın “Yayla” adlı kitabında Anadolu kilimlerini sanatsal olarak değerlendirerek görüş ve düşüncelerini aktarmıştır. Brüggemann'a göre “13. yüzyıldan bu yana Anadolu halılarını tanıyan batı dünyası kilim ve kilim kavramını tamamlayan zili, cicim, sumak ve çeşitlerini çok geç fark etmiştir” (Uğurlu ve Uğurlu, 2023, s. 1577).

Batı Anadolu kilimlerini satın almamış, halı ticareti bağlamında yan ürün olarak hatta halıların paketlenmesinde kullanılarak gönderilmiştir. Anadolu kilimlerinin sanatsal ve etnografik değerini ilk fark edenler ise Julius Lessing ve Alois Riegl isimli Berlin Kunstgewerbe Museum'un müze görevlileri olmuştur. 1868-1887 yıllarında Berlin Kunstgewerbe Museum'a gelen halı balyalarından çıkan on yedi adet kilim onların dikkatlerini çekmiştir. Bu sayede yurtdışında “Orient dokumaları” olarak bilinen halılar yanı sıra Anadolu Kilimleri; ilk olarak “Kilim” ya da “Flachgewebe” kavramı ile ortaya çıkmıştır. Bu sayede müze sergileri, bildiri ve araştırma yazılarında “kilim” terimi ilk kez ve Türkçe olarak kullanılmış ve Batılılar kilimi, sanatsal yaklaşımla incelemişlerdir (Uğurlu ve Uğurlu, 2023, s.1577; Brüggeman, 1993, s.26).

2.3 Kütahya Karakeçili Yörük Kilimleri

Anadolu'daki Yörük ve Türkmenler, göçebe yaşamları boyunca doğa ile iletişim kurarak doğadan etkilenmişlerdir. Diğer varlıklar gibi kendilerini doğadan ayrılmaz bir parça olarak görmüşlerdir. Göçebeler dokudukları dokumalarında kullandıkları motif ve desenleri, içinde yaşadıkları doğadan alarak onları sembolik olarak müfitleştirerek görselleştirmişlerdir.

Yörük ve Türkmenlerin dokuduğu dokumalar arasında özellikle kilimler öne çıkmaktadır. Göçebe kültürün ve yaşamının her eyleminde fonksiyonel olması nedeniyle kilimler kullanılmaktadır. Bu kilimlerin göçebe kültürünün sembolü hatta sessiz tanıkları oldukları bilinmektedir.

Tüm bunlara ek olarak Anadolu kilimleri, kullanılan motif, desen kompozisyonu ve renkleriyle dokuyanların kişisel bakış açılarını yansıtmaktadır. Ayrıca boy, oymak, aşiret gibi kültürel kimliğin öne çıktığı belgeler olmuşlardır. Bu kilimler, Anadolu kadınının yaşama bakış açısını yansıtan ve sanatsal kaygılar içeren dokumalardır.

Anadolu'daki Yörük ve Türkmenler, Anadolu'nun tüm bölgelerine dağılarak bu bölgelerde göçebe, yarı göçebe ve yerleşik olarak yaşamlarını günümüze kadar devam ettirmişlerdir. Anadolu'nun Türkleşmesinde önemli katkıları olan Kayı boyuna bağlı Karakeçililer Kütahya'ya yerleşerek dokudukları Karakeçili aşireti kilimleriyle ünlenmişlerdir. Kütahya Karakeçililerin Anadolu'daki önemli yerleşim merkezlerinden biri olmuştur.

Kütahya halı, kilim, çini, seramik ve bez dokumacılığı gibi birçok köklü geleneksel Türk sanatlarının yapıldığı önemli illerden biridir. Kütahya'da geleneksel dokumacılık özellikle öne çıkmaktadır. Kütahya'da yaygın olarak yaşayan Karakeçililer, geçimlerini küçükbaş hayvancılıkla sağladıkları için yörenin dokuma geleneğinin gelişmesine en büyük etken olmuşlardır.

Karakeçililerin yetiştirdikleri hayvanlarından elde ettikleri koyun yünü ve keçi kılından yapılmış ipliklerle kilim, cicim, zili, sumak teknikli dokumalarını her evde bulunan dikey çözümlü sistemli "ıstar" adı verilen tezgahlarda dokumuşlardır.

Şekil 2.14: Istar Tezgâh, Servet Senem Uğurlu Arşivi, 1998

Kütahya yöresinde 2013- 2017 yılları arasında araştırma yapan İbrahim Erdek'e göre, "Günümüzde Kütahya ve ilçelerinde çeşitli köylerde yerleşik olarak yaşayan Karakeçili yörükleri geleneksel yaşamlarını az da olsa devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Bu yaşam tarzının ayrılmaz bir parçası olan dokumalar bugün cami ve çeyiz sandıklarında varlıklarını sürdürmektedir" (Erdek, 2017, s. 5).

Günümüzde ise Karakeçili Yörükleri cami ve evlerindeki kilimleri, köye gelen al-sat yapan tüccarlara satmışlar ya da ucuz makine halılarıyla değiş tokuş etmişlerdir. Buna rağmen bazı Yörük evlerinde hala el dokuması Karakeçili kilimi kullanılmakta, çeyiz eşyası olarak saklamakta ve yakınlarına hediye olarak vermektedirler (Bekir, 2023).

2.3.1 Malzeme

"Dokusal yüzeyler ile ilgili ilk örnekler, hammadde ve malzemelerin doğadan temin edilmesiyle oluşturulmuştur. İnsanlar, 19. yy. başına kadar, tekstil ile ilgili dokusal yüzey malzemelerini kullanım amaçları doğrultusunda doğadan seçmişlerdi. Kimyasal dokuma malzemelerinin üretilmesi ve yaygınlaşmasına kadar, hayvansal, bitkisel ve mineral kökenli post, deri, kıl, yün, dal, sap, ot, lif, taş lifleri, metal filizleri gibi çeşitli malzeme kullanmışlar ve dokusal yüzey oluşturmuşlardır. İnsanlar bu malzemeleri, Endüstri Çağı'na kadar devamlı artan bir talep ile kullanmışlar, çeşitli tekniklerde oluşturulmuş dokusal yüzeyler ise yeni üretilecek malzemelere örnekler oluşturmuştur" (Uğurlu, 2018b, s.10).

Anadolu kilimleri incelendiğinde, kilimlerde kullanılan malzemelerin genellikle yün, yün-keçi kılı karışımı ve keçi kılı iplikler kullanılarak dokunmuş olduğu görülmektedir. Yün doğal halde ya da boyanarak, keçi kılı ise boya tutmadığı için doğal halde Anadolu kilim, cicim, zili ve sumak dokumalarında kullanılmıştır.

Sentetik kökenli boyarmaddelerin bulunmasından önce dokunan Anadolu kilimlerinde bitkisel kökenli doğal boyarmaddelerle yün iplikleri renklendirilmiştir. 19. yüzyıl başında, Anadolu’da üretim yaptıran Batılı sermayecilerin etkisiyle Anadolu kilimlerinde kullanılan ipliklerin renklendirilmelerinde sentetik boya kullanımı başlamıştır. Özellikle Anadolu kilimlerinin zemin atkıları ya da yanırlarında kullanılan yün ipliklerin boyamasında doğal boyarmaddelerin yanı sıra bazen sentetik kökenli anilin boyalarla karışım halinde ya da tamamen sentetik kökenli boyarmaddelerle boyanmış iplikler kullanılmış olduğu görülmektedir (Uğurlu, 2018a, s. 3).

Şekil 2.15: Sümek /Sümen Koyun
Yünü Örneği (Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024)

Şekil 2.16: Keçi Kılı
(Seçil Yalçın Şahin Arşivi,2024)

“Hayvansal ve kıl kökenli olan keçi kılı, yüne göre daha dayanıklı ve kalındır. Keçi kollarının bükümü zor olduğu için, kaba dokumalarda kullanılan az kıvrımlı liflerdir. Siyah, kahverengi, gri renkte olan kıl keçilerinin kolları parlaktır. Keçi kılı sert ve kalın

olduğundan keçeleşme özelliği göstermez” (Uğurlu, 2018b, s. 19; Aker ve Bostancıoğlu, 1970, s.109). Keçi kılından heybe, çul ve kilim yapılmaktadır.

Ellerinde eskiden dokunmuş çul dokumalar bulunmaktadır. Karakeçili Yörükleri adından da anlaşılacağı gibi keçi yetiştiriciliği yaptıklarından dokumalarında da keçi kılından yapılan iplikleri çözgü ve atkı malzemesi olarak kullanmışlardır. Bu nedenle her köyde mutlaka keçi kılından dokunmuş bir çul dokuma (kıl çul) vardır.

Şekil 2.17: Keçi kılından yapılmış torba. Hasanören Köyü (Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023)

İbrahim Erdek’e göre, “Yüksek kesimlerde keçi besleme oranı fazla olduğu için kıl malzeme kullanım oranı daha fazladır” (Erdek, 2017, s.19). Fakat Simav ve köylerinde 2024 yılında yapılan ziyaret ve gözlemlerde keçi yetiştiriciliğinin terkedildiği, yöre yörüklerinin büyükbaş hayvancılığı tercih ettiği görülmektedir. Bu durumda keçi kılından yararlanmadıklarını ya da yararlanmak istemediklerini göstermektedir.

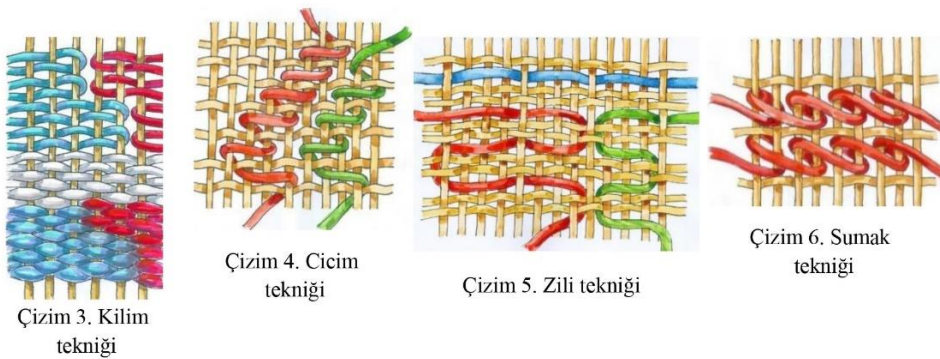
Günümüzden 50 -60 yıl öncesinde keçi kılıyla dokudukları kilimleri (çul) günümüzde yer yaygısı olarak değil de ahırları soğuktan korumak amacıyla kullandıkları görülmektedir. Yer yaygısı olarak kullanmayı bırakmalarının sebebi olarak kendi ifadeleriyle kullanışsız olması, güvelerin yemesi ve keçi kılı sert olduğu için rahatsız ettiğini söylemişlerdir.

Şekil 2.18: Ahırdaki hayvanları soğuktan korumak amacıyla ahıra sarılmış çul. Kütahya ili Simav ilçesi Hasanören Köyü (Seçil Yalçın Şahin Arşivi,2023)

2.3.2 Teknik

Kirkitli dokumalar havlı ve havsız olmak ikiye ayrılır. Havlı Kirkitli Dokumalar; Halı ve Tülü'dür. Havsız Kirkitli Dokumalar ise kilim, cicim, zili ve sumaktır. Anadolu kilimlerinde motiflerin oluşturulması, desenlenmesi ve görselleştirilmelerinde yardımcı olması için; kilim, cicim, zili, sumak olmak üzere dört temel havsız kirkitli dokuma tekniği kullanılmaktadır. Bu teknikler içinde en önemlisi; dokumanın zeminini oluşturan kilim tekniğidir. Kilim iki iplik sistemli havsız kirkitli dokumadır. Cicim, zili, sumak tekniklerinde ise üç iplik sistemi kullanılmaktadır (Uğurlu, 2018a, s. 4).

Şekil 2.19: Kirkitli dokuma teknikleri. Çizim: Servet Senem Uğurlu (Uğurlu, 2018a, s.4)

“Anadolu’da dokunan kilimlerin dokuma örgüleri bezayağıdır. Bu örgüde atkılar çözgüleri gizlerse “atkı yüzü”, çözgüler atkılarını gizlerse bunlara da “çözgü yüzü”

dokumalar denir. Anadolu kilimleri genel olarak atkı yüzü dokumalardır ve desenleri atkılarla yapılır. Atkıyla desenlemede temel olarak iki yöntem uygulanır. Bunlardan birinde, desene göre seçilen renkli atkı iplikleri kendi bölgelerinde hareket ederek hem zemin dokusunu hem de deseni oluştururlar. Bu teknikte en belirgin özellik desendeki renkli alanlar arasında atkılarının geri dönmesiyle oluşan aralıklardır. Bu aralıklar “ilik” olarak adlandırılır. Bu özelliklerinden dolayı, bu tür kilimlere “ilikli kilim” denir. Anadolu’nun birçok yerinde ilikli kilimlere “kilim”, “farda kilim”, “hardalı kilim”, “kırmızı kilim” gibi isimler verilmiştir” (Atlıhan, 2011, s. 36-38). Anadolu’da kilim dokuması dokumanın sırtı öne gelecek biçimde yapılmaktadır.

Şekil 2.20: Batı Anadolu’da kilim dokumasının tezgâh üzerinde önden görünüşü, kilimin arka yüzü (Atlıhan, 2011, s. 39)

Şekil 2.21: Batı Anadolu’da kilim dokumasının tezgâh üzerinde arkadan görünüşü, kilimin ön yüzü (Atlıhan, 2011, s. 39)

Şekil 2.22: Farda (Allı) Kilim, Servet Senem Uğurlu Arşivi. 2005 (Uğurlu, 2021b, s.170).

2.3.2.1 Kilim Tekniğinde Uygulama Özellikleri

“Kilim temel olarak çözgü ve atkı hareketleri ile bezayağı dokuma örgüsü için zorunlu olan iki ağızlık temelinde dokunmaktadır. Kilimin ön yüzü ve sırtı aynı görünümündedir. Ancak dokuma sırasında çözgüler atkılara göre çok gergindir. Çözgü sıklığına göre atkı sıklığı daha çoktur ve atkılar çözgüleri örtmektedir” (Uğurlu, 2018a, s.4; Uğurlu 1988, s. 193). Bezayağı dokuma örgüsü kirkitle sıkıştırıldığında kilimin dokusal yüzeyinde çözgüler görülmediği için atkı yüzü dokuma olarak da tanımlanmaktadır (Uğurlu, 2018a, s. 4).

Kütahya Karakeçili Yörüklerinin dokudukları kilimlerde kullanılan dokuma çeşitlilikleri incelendiğinde; merkez ilçe ve ova köylerinde genellikle kilim tekniği kullanıldığı, yüksekte kurulmuş dağ köylerinde ise kilimin yanı sıra “cicim ve zili tekniğine daha fazla rastlanılmıştır” (Erdek, 2017, s.19).

2.3.3 Renk ve İpliklerin Boyanması

İnsan ışık olmadan renk ve renkliliği algılayamaz. “İnsanlar, yaratılıştan bu yana, aydınlık-karanlık, beyaz-siyah zıtlıklarını ve aydınlıkta beliren, renklilik kavramlarını, kan, taş, toprak, çeşitli maden, bitki ve meyve özleri gibi doğal boyarmaddelerle görselleştirmişlerdir. Doğal yaşantıda, lekelerle başlayan, bitki, hayvan ve toprak kökenli doğal boyarmaddeleri insanlar zamanla öğrendiler” (Uğurlu, 1990, s.132).

Anadolu kilimlerinde malzeme olarak kullanılan desen iplikleri genellikle yün bazen de kıl ve pamuk iplikler olmuştur. Kıl ve pamuk iplikler doğal haliyle kullanılırken yün iplikler doğal ve boyanmış halde kullanılır.

“Boyamalarda ise dokumacıların nesilden nesle aktararak öğrendikleri ve tekrarladıkları gelenekselleşmiş boyama reçeteleri kullanılır... Anadolu Kilimlerinde kullanılan renkler genellikle doğal beyaz, siyah, sarı, kırmızı, mavi, turuncu, kahverengi ve yeşilin açık-koyu çeşitli renk değerleridir” (Uğurlu, 2018a, s.6).

Kütahya Karakeçili kilimlerinde “kullanılan en önemli unsurlardan biri de renktir” (Erdek, 2017, s.22). Uzun yıllar Anadolu’da hayvansal ve bitkisel boyarmaddeler kullanılarak doğal boyamacılık yapılmıştır. Yörede renkleri kendilerine göre

isimlendirmişlerdir. Gül boyası (pembe), kızıl sarı (turuncu), ak sarı (sarı), koyu gök rengi (lacivert), çakır gök (mavi)...gibi (Danış, 2023).

19. yüzyılın sonlarına doğru sentetik boyarmaddelerin keşfiyle doğal boyarmaddeler ile sentetik boyarmaddeler sentezlenerek iplikler boyanmıştır. Hatta bazı boyamalarda ise tamamen sentetik kökenli boyarmaddeler iplikleri renklendirmede kullanılmıştır.

“Günümüzde ise sentetik boyarmaddelerin birçoğunun toksik, kanserojen ve atıklarının çevre kirliliğine neden oldukları anlaşılmış olması doğal boyamacılığı yeniden gündeme taşımıştır.... Doğal boyamacılık kapsamındaki boyamalarda kullanılan yöntemler geçmişten günümüze kadar geleneksel olarak kullanılmış yöntemlerin standart hale getirilerek yeniden güncelleştirilmesidir” (Karadağ, 2007, s. 11).

2.3.4 Motif ve Desen Kompozisyonları

Anadolu kilimleri özellikle geometrik formlar ve geometrik dağılımlarla oluşturulmuştur. Bu nedenle Anadolu kilimlerinin “yüzey süslemelerindeki motifler, simetri ile ilişkilendirilerek rahatça çözümlenebilir ve aktarılabilir.” (Uğurlu, 2018a, s.8)

Anadolu kilimlerinde kullanılan motifler incelendiğinde, kültürle ilgili maddi ve manevi birikimler ile yöresel alışkanlıkların etkilerinin olduğu görülür. Bu etkiler ise zamanla ve kültürel birikimlerin birbirine harmanlanmasıyla sembol, motif ya da resimlere dönüşmüştür. İnsan bilincinin ise zamanla kişilik kazanmasıyla bu sembol, motif ve resimler sanat alanında görselleştirilmelerine doğru evrilmiştir.

Kilimlerdeki sembol ve motifler ise dokuyucunun ustalığına ve kullanılan tekniğe göre gelişerek çeşitlenmiştir. Anadolu kilimlerinde kullanılan geometrik motifler daha kolay akılda kaldıkları için kare, üçgen, daire ve dikdörtgen şekillerin temelindedir. Ayrıca bu kilimlerde görülen motif ve desen kompozisyonlarının oluşturulmaları, Anadolu'nun felsefi ve estetik değerleri ile arttırılmıştır.

2.3.4.1 Motifler

Kütahya Simav ilçesi köylerinde dokunmuş ve yöre halkı olarak çeyiz eşyası olarak hala saklanan ya da günlük yaşamda kullanılan cicim dokumaları, sade olmasına karşın çok renkli olarak dokunmuştur. Cicim dokumalar, göçebe Yörük yaşamında ekmek mendilinden yaygıya, torbadan heybeye olmak üzere çok sayıda ev tekstili olarak tanımlanan göçebe yaşamı eşyalarının oluşturulmasında kullanılmıştır.

Motif ve desen kompozisyonları incelendiğinde ise motiflerin yatay çizgiler üzerinde yatay sıralar oluşturacak biçimde tekrarlarla dokunduğu görülmektedir. Bu motifler Kütahya Karakeçili Yörükleri tarafından Yıldız, Deve Tabanı, Kıvrım, Göz, Tırnak Motifi, Turuç Yanış, Yedi Bala, Köylü Bacağı, Eğrimce, Yan Tırnak, Dişleme gibi isimlerle adlandırılmıştır.

Çoğunluğu çizgili desende olan cicim motiflerinin tasarımları incelendiğinde ise kare, eşkenar dörtgen, üçgen, sekizgen gibi birim form içerisine girecek biçimde oluşturulmuş oldukları görülmektedir. Bu özellikleri ile motifin ezberlenmesi ve akılda kalması daha kolay olmaktadır.

Cicim dokumalarda temel ve dolgu motifleri olarak kullanılan motifler

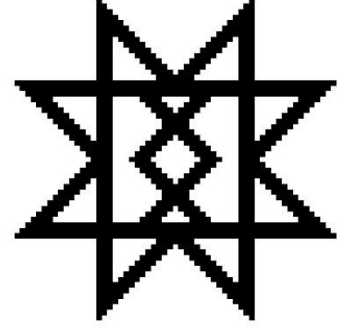
Çizim: 2.1: Tırnak Motifi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin

Çizim: 2.2: Kıvrım Motifi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin

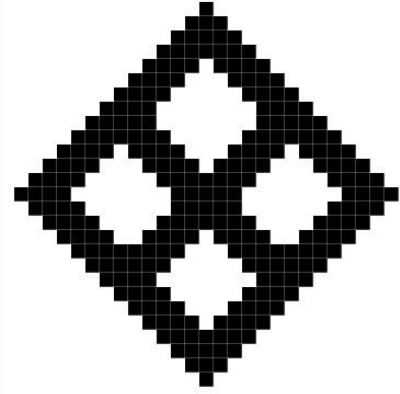
Çizim: 2.3: Kıvrım Motifi 2

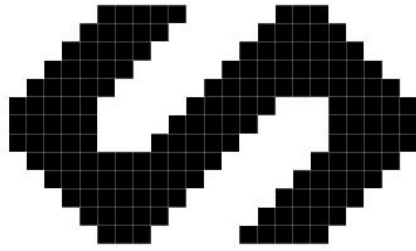
Çizim: 2.4: Turuç Yanış (Yıldız)

Çizim: 2.5: Devetabanı motifi

Çizim: 2.6: Göz Motifi

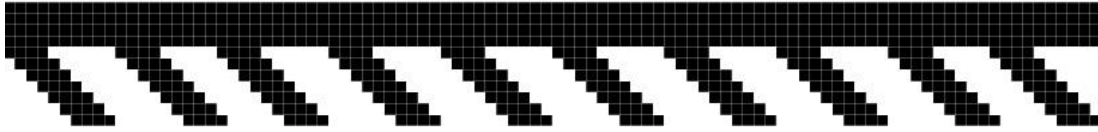

Çizim: 2.7: Yedibala Motifi

Cicimlerde dokunmuş ince çubuklarda / yatay çizgi alanlarında kullanılan motifler

Çizim: 2.8: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Eğrimce” motifi

Çizim:2.9: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Yan Tırnak” motifi

Çizim: 2.10: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Dişleme” motifi

Çizim: 2.11: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Yedibala” motifi

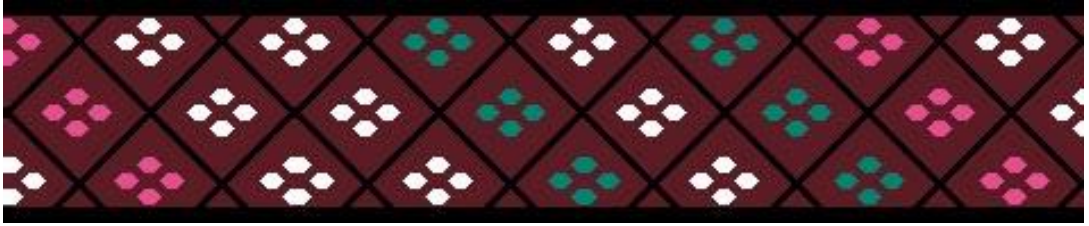
Cicimlerde dokunmuş kalın çubuklarda / yatay çizgi alanlarında kullanılan motifler

Çizim 2.12: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Devetabanı” motifi

Çizim 2.13: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Devetabanı” motifi (Siyah beyaz)

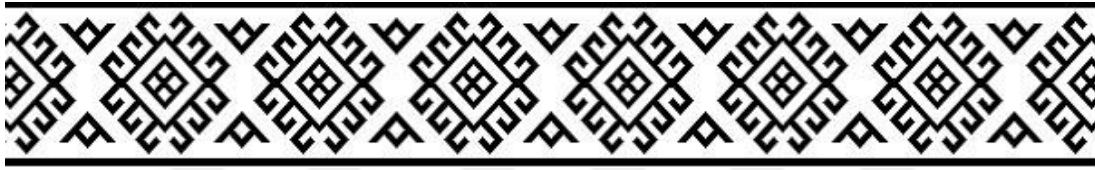
Çizim: 2.14: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Köylübaçağı” motifi

Çizim: 2.15: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Köylübaçağı” motifi (Siyah beyaz)

Çizim: 2.16: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım” motifi

Çizim: 2.17: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım” motifi (Siyah beyaz)

Çizim: 2.18: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım 2” motifi

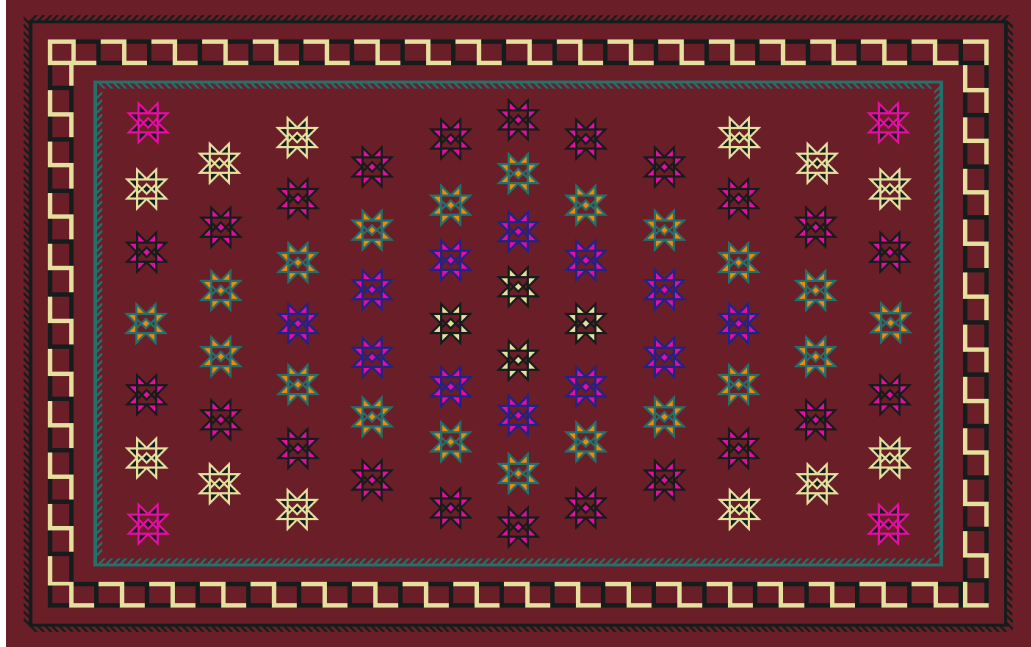

Çizim: 2.19: Çubuklu cicimlerde kullanılan “Kıvrım 2” motifi (Siyah beyaz)

2.3.4.2 Desen Kompozisyonları

Şekil 2.23: Kütahya Simav İlçesi, Kabaarmut Köyü, “Allı Kilim”

Çizim 2.20: Kütahya Simav İlçesi, Kabaarmut Köyü, “Allı Kilim” in teknik çizimi.

Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2024

Anadolu kilimleri, onu dokuyan her boy, oymak, aşiret ve cemaatte farklı farklı motif ve desen kompozisyonları ile dokunmuştur. Kütahya Karakeçili Yörüklerinin kilimleri de kendilerine has karakteristik özellikler göstermektedir.

2.3.4.2.1 Çubuklu/Çizgili/Yatay Çubuklu Cicim Kilimler

Kütahya Karakeçili Yörüklerinde sıklıkla kullanılan ve üzerindeki motiflerin cicimle dokunduğu yatay çubuklu kilimlerin desen kompozisyonunda, genellikle farklı kalınlıklarda yatay şeritlerin üst üste sıralanmasıyla oluşturulmakta ve kilimin büyüklüğüne göre çubuk sayıları ve motifleri değiştirilerek dokunmaktadır.

Bu çizgiler farklı kalınlıklarda yapılmakta ve çizgi boyunca üzerine dolgu motifleri yatay sıralar oluşturacak biçimde yerleştirilmektedir. Kilim zeminlerinde ise genellikle koyu kırmızı, kırmızı, lacivert, siyah ve bordo gibi renkler motiflerde ya da zeminde kullanılmıştır.

Şekil 2.24: Cicim Örneği, Kütahya, İbrahim Erdek Arşivi 2016

Kütahya-Simav yöresinde Kendilerinin Karakeçili Yörükleri olduklarını söylemelerine karşın, bu yörede kullanılan kilimler Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan "Kılaz" aşiretinin kullandığı dokumaların motif ve desen özelliklerini göstermektedir.

Şekil: 2.25: Kılaz Aşiretinin dokuduğu heybe, Servet Senem Uğurlu Arşivi 2024. (Steiner, Pinkwart ve Ammernan, 2014, s.231).

Şekil: 2.26: Kılaz Aşiretinin dokuduğu çuval, Servet Senem Uğurlu Arşivi 2024. (Steiner, Pinkwart ve Ammernan, 2014, s.233).

Çuval ve heybelerdeki kıvrım ve tırnak motifleri desen özellikleri olarak birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Benzerlik gösteren motiflerin isimleri her yöreye göre farklı farklı adlandırılmaktadır.

Şekil 2.27: Kütahya Simav İlçesi, Akpınar Köyü, “Devetabanı” adlı dokuma,
Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

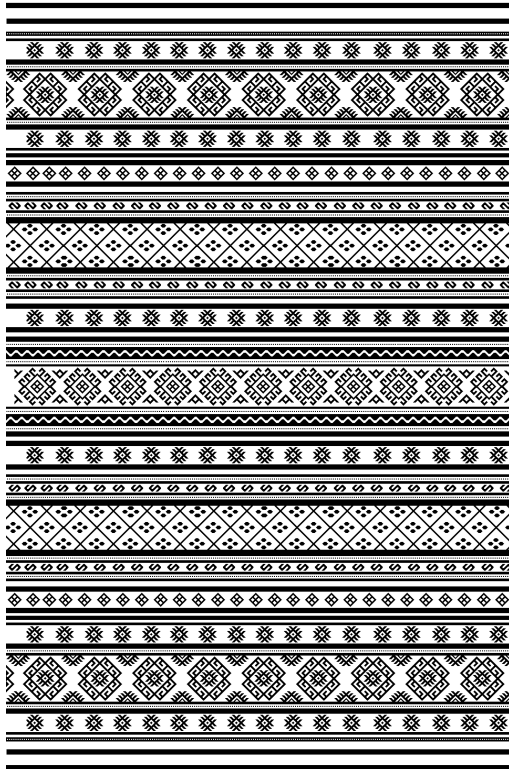

Çizim: 2.21: Kütahya Simav İlçesi, Akpınar Köyü, “Devetabanı” adlı dokumanın teknik çizimi.

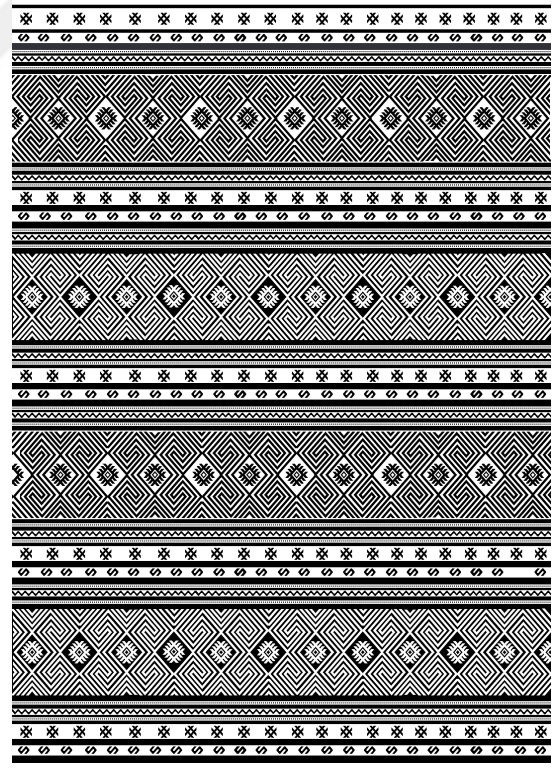
Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2024

Çizgili Kilim; tüm Batı Anadolu’da olduğu gibi Kütahya Yöresinde de bu desen kompozisyonundaki kilimlere “Çubuklu kilim” ya da “Çizgili kilim” denildiği bilinmektedir. Kütahya ili Simav ilçesi, Akpınar, Kabaarmut, Kayalidere, Kurduman, Maden, Sudöşeği adlı köylerinde dokunan kilimlerde farklı renklerde yatay çizgiler dokunmakta ve kilim ile cicim tekniklerinin bir arada kullanıldığı görülmektedir.

Kilimlerde yapılan dar çizgilere “çubuk”, geniş çizgilere ise “tahta” adı verilmiştir. Çubuk ve tahta adındaki çizgiler arasında çok ince çizgiler ile dış adı verilen bordür motifi sıklıkla tercih edilmiştir. Geniş çizgili olan bölümlerde cicim tekniği ile göz, pıtrak, tırnak, yedi bala, eğimce /eğrimce, köylü bacağı gibi motifler sıra oluşturacak biçimde çizgi içerisinde tam raport ya da yarım raportlar halinde yerleştirilerek kullanılmıştır. Bu tekniklerle dokunan kilimler farklı boyutlarda olup yer yaygısı, çuval, yüklük örtüsü olarak kullanılması tercih edilmiştir.

Çizim 2.22: Kütahya Simav ilçesi, Kabaarmut köyünde dokunmuş çubuklu desenin teknik çizimi. Çizim. Seçil Yalçın Şahin

Çizim 2.23: Kütahya Simav ilçesi, Akpınar köyünde dokunmuş çubuklu desenin teknik çizimi. Çizim. Seçil Yalçın Şahin

Şekil 2.28: Kabaarmut Köyü, “algı Kilim”, kilim ve cicim tekniği, 170 x 250 cm, 32 x 80 kalitede, y n. (Seçil Yalm Şahin Arşivi,2023)

Çizim 2.24: “algı Kilim” desenin çizimi. Çizim: Seçil Yalm Şahin, 2024

Çizgili / çubuklu kilimlerde kilimin çevresinde kenarsuları dokunmamaktadır. Bu kilimlerin özellikle çeyizlik olarak dokunmuş olanlarında ise kilimin sağ ve sol yanlarında 1 cm yüksekliğinde ve 5 cm eninde kilimde kullanılan renklerden dönüşümlü olarak kilimin desen kompozisyonlarından ayrı olarak çizgiler dokunmuştur. Bu kilimlerde kenarsuyu desen kompozisyonunda kullanılmamaktadır. Yörede ölümlük dirimlik kilim olarak kabul edildiği için sıklıkla dokunan kilimlerdenidir.

2.3.4.2.2 Zili Kilimler

Üç farklı iplik kullanılarak yapılan zili kilimler, zemin dokuması bezayağı ile dokunmakta olup farklı renklerdeki motif iplikleri kullanılarak atkı atlamaları yapılacak biçimde dokunur. Zili üzerinde yapılan motifler aynı çözü kümelerine sarılarak oluşturulmaktadır. Dokuma tekniğinden kaynaklı olarak zili motiflerinin temeli, kare ve dikdörtgen formda olup oluşturulan motifler ise genellikle dikey ve yatay çizgilerle desen görselleştirilmektedir (Uğurlu, 2018a, s. 5).

“Motif ipliklerinin rahatça takip edilebilmesi için zili dokuması da arkasından dokunur. Dokumanın desenine göre, motif atkıları 2-1, 3-1, 5-1 çözü önünden atlamalı, zemin atkıları ise dokuma eni boyunca bezayağı dokuma örgüsündedir. Yani iki, üç ya da beş çözünün önünden bir çözünün arkasından geçecek şekilde atkı atlamalar yapılır” (Uğurlu, 2018, s. 5). Anadolu zili kilimleri incelendiğinde farklı şekillerde uygulama ve kenetlemeler görülmektedir. Zililer, düz, çapraz seyrek, damalı (şaşırtmacalı), konturlu zili (zili-verne) gibi uygulama çeşitleriyle dokunmaktadır (Uğurlu, 2018a, s. 5; Balpınar Acar, 1982, s. 63-68). “Konturlu zili tekniği, genellikle Batı Anadolu’da görülmekte, namazlık ve yer yaygısı amacıyla dokunmaktadır” (Uğurlu, 2018a, s. 5)

Zili kilimler cicime göre daha kalındır. Zili kilimlerin çözülerinde genellikle keçi kılı ya da yün çözü kullanılsa da Anadolu’da keçi kılı çözü kullanımı daha yaygındır. Zili dokumalarında motifler, dokuma yüzeyinde geniş alanlar oluşturmaktadır. “Kullanılan bezemeler çoğunlukla geometri formlarındadır. Renklendirmek genellikle verev bir düzende kullanılır. Harman işlerinde kullanılacak eşya, saman taşımada kullanılan büyük hararlar ekin çuvalları, çadır ve ev döşemekte kullanılacak eşyalar dokunmaktadır” (Durul, 1977, s. 29).

Şekil 2.29: Kurduman Köyü, Yanışlı Çul Kilim, kilim, cicim ve zili tekniği, 125 x 220 cm, 33 x 55 çözüğü x atkı / dm² kalitede, keçi kılı ve yün. (Seçil Yalçın Şahin Arşivi)

Anadolu Selçuklularından beri, Yörük ve Türkmenler göçebe ve yarı göçebe yaşayışlarını tercih etmişler ve kırsal ortamda yaşamışlardır. Anadolu Yörük ve Türkmen kadınlarının dokuduğu halı ve kilimler, motif ve desen kompozisyonları ve işlevsel kullanımlarıyla Batıların ilgisini çekmiştir.

“Anadolu kilimleri, çeşitli motifler ile süslenen kenarsuyu ile çevrilerek, dokumanın orta alanı belirlenmiştir. Bu alan dokuyucu tarafından kutsal sayılmıştır. Gereksiz motif ve renkler zorunlu olmadıkça kullanılmamıştır. Bu alan ise dokuyucu dışında dokunulmaz olarak kabul edilmiştir. Bu durum, etrafı duvarlarla çevrilerek dokunulmazlık özelliği kazanan Antik Çağ’da Anadolu’daki tapınak alanlarının kutsal sayılmasına benzemektedir” (Uğurlu, 2018a, s. 8).

Anadolu kilimlerinde kullanılan motif ve desen kompozisyonlarının toplum için simgelediği sembolik anlamları önemlidir. Bunların estetik değerleri, kültürel bütünlüğü ve anlamsal derinliklerinin neler olduğu bilinmelidir. “Kilimlerde kullanılmış sık-seyrek motifler; sembolik anlamları ile toplum içerisinde sessiz bir iletişim dili oluşturmaktadır. Anadolu kilimlerinin motif ve desen kompozisyonlarının

düzenlemesinde simetri ögesine çok sık rastlanılır. Ancak dokuyucunun dolgu motiflerini farklı farklı yerlere yerleştirmesi, Anadolu kilimlerinin sanatsal değerini arttırmaktadır” (Uğurlu, 2018a, s. 8).

Anadolu kilimlerinde geleneksel örnekler incelendiğinde; bazılarının desen kompozisyonları asimetrik olarak oluşturulmuştur. Sıra dışı olan örnekler ise modern bakışla yapılmıştır. Bu örnekler sanat açısından incelendiğinde ise günümüz sanat anlayışına çok yakın oldukları hatta çağdaş tekstil sanatı örneklerine denk olarak yapıldıkları görülmektedir (Uğurlu, 2018a, s. 9).

Kütahya-Simav Karakeçili Yörük kilim ve cicimleri, renkleri, desen ve kompozisyon özellikleri, dokuma teknikleri ile Yörüklerin ve Anadolu'nun kültürel zenginliğini ve değerini gösterir. Cicimlerde görülen motifler ise onları dokuyanların yaşam tarzları, inançları ve estetik anlayışları hakkında bize önemli bilgiler vermektedir.

3. KATALOG

Şekil 3.1: “Çalgı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulduğu Köy:	Akpınar Köyü (Kütahya -Simav ilçesi)
Kilimin adı:	Çalgı Kilim
Kilimde kullanılan teknikler:	Kilim, cicim
Boyutlar:	160 x 230
Kalite:	34 x 80 çözgü x atkı/dm ²
Malzeme:	Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), siyah, yeşil,mor.
Motifler:	Kıvrım, tırnak, göz, eğrimce, dişeme.
Gözlem tarihi:	31.01.2024
Açıklama:	Kilimin üzerindeki motifler Dönüşümlü olarak yerleştirilmiştir. Ayrıca orta bordürdeki al renginin deve kilimlerindeki gibi kilimin ortasını belirtmek için yapıldığı düşünülmektedir. Deveye sarılan kilimlerde kilimin sağı ve solu eşit olsun diye ortası farklı renk yapılır.

Şekil 3.2: “Devetabanı”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:	Akpınar Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)
Kilimin adı:	Devetabanı
Kilimde kullanılan teknikler:	Kilim, cicim
Boyutlar:	200 x 260
Kalite:	34 x 90
Malzeme:	Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), siyah, yeşil, gri.
Motifler:	Kıvrım, göz, tırnak, eğrimce, yedibala, dişeme, devetabanı.
Gözlem tarihi:	31.01.2024
Açıklama:	Tek yönlü çalışılmış. Çeyizlik dokunmuş. Yer yaygısı olarak yapılmıştır.

Şekil 3.3: "Çalgı Kilim", Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:	Kabaarmut Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)		
Kilimin adı:	Çalgı Kilim		
Kilimde kullanılan teknikler:	Kilim, cicim		
Boyutlar:	170 x 250		
Kalite:	32 x 80		
Malzeme:	Çözü	Atkı	Desen
	Yün	Yün	Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), siyah, yeşil,mor.		
Motifler:	Kıvrım, tırnak, göz, tırnak, eğrimce, yedibala, köylü bacağı, dişeme.		
Gözlem tarihi:	30.01.2024		

Şekil 3.4: “Çalgı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:	Kabaarmut Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)
Kilimin adı:	Çalgı Kilim
Kilimde kullanılan teknikler:	Kilim, cicim
Boyutlar:	170 x 250
Kalite:	45 x 72
Malzeme:	Çözüğü Atkı Desen Yün Yün Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), siyah, yeşil, mor.
Motifler:	Göz, eğrimce, yedibala, çubuk, dişeme, çubuk, tahta.
Gözlem tarihi:	30.01.2024

Şekil 3.5: “Allı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:	Kabaarmut Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)
Kilimin adı:	Allı Kilim
Kilimde kullanılan teknikler:	Kilim, cicim
Boyutlar:	170 x 270
Kalite:	bilinmiyor
Malzeme:	Çözüğü Atkı Desen Yün Yün Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), kırmızı (al), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), siyah, yeşil, mor.
Motifler:	Turuç yanış (yıldız), yan tırnak.
Gözlem tarihi:	30.01.2024

Şekil 3.6: “Devetabani”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:	Kayalidere Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)
Kilimin adı:	Devetabani
Dokum kullanılan teknikler:	Kilim, cicim
Boyutlar:	180 x 280
Kalite:	37 x 70
Malzeme:	Çözüğü Atkı Desen Yün Yün Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), siyah, yeşil, beyaz.
Motifler:	Kıvrım, tırnak, göz, eğrimce, yedibala, köylü bacağı, dişeme.
Gözlem tarihi:	31.01.2024

Şekil 3.7: “Yanırlı Çul”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:	Kurduman Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)		
Kilimin adı:	Yanırlı Çul		
Kilimde kullanılan teknikler:	Kilim, cicim, zili		
Boyutlar:	125 x 220		
Kalite:	33 x 55		
Malzeme:	Çözü	Atkı	Desen
	Keçikılı	Keçikılı	Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), siyah, yeşil, beyaz.		
Motifler:	Arap Bacağı, dişeme, göz.		
Gözlem tarihi:	30.01.2024		

Şekil 3.8: “Çalgı Kilim”, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:	Maden Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)
Dokumanın adı:	Çalgı Kilim
Dokumada kullanılan teknikler:	Cicim, kilim
Boyutlar:	170 x 295
Kalite:	43x78
Malzeme:	Çözüğü Atkı Desen Yün Yün Yün
Kullanılan renkler:	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), mor, yeşil, siyah, beyaz.
Motifler:	Kıvrım, tırnak, göz, eğrimce, yedibala, dişeme, yan tırnak.
Gözlem tarihi:	30.01.2024
Açıklama:	Ortada kalan tahta deseninin etrafındaki “çizgi” adını verdikleri dar bordür alanlarında başlangıç ve bitişten farklı olması için ya başka bir bordür motifi kullanılmış ya da aynı bordür motifi kullanılıyorsa kullanılan renkler değiştirilmiştir.

Şekil 3.9: “Çuval” ön yüzü,
Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Şekil 3.10: “Çuval” arka yüzü,
Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:

Kilimin adı:

Kilimde kullanılan teknikler:

Boyutlar:

Kalite:

Malzeme:

Kullanılan renkler:

Motifler:

Maden Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)

Çuval

Kilim, cicim

60 x 90

42 x 84

Çözüğü

Atkı

Desen

Yün

Yün

Yün

Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe (gül boyası), mor, gri, siyah, beyaz.

Tırnak, göz, eğrimce, yedibala, dişeme, yan tırnak.

Şekil 3.11: “Çuval” ön yüzü,
Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Şekil 3.12: “Çuval” arka yüzü,
Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy:

Maden Köyü

Kilimin adı:

Çuval

Kilimde kullanılan teknikler:

Kilim, cicim

Boyutlar:

60 x 90

Kalite:

42 x 84

Malzeme:

Çözüğü Atkı Desen

Yün Yün Yün

Kullanılan renkler:

Lacivert (Koyu gök), kırmızı (al),
turuncu (kızıl sarı), sarı (ak sarı), pembe
(gül boyası), beyaz.

Motifler:

Tırnak, kıvrım, göz, eğrimce, yedibala,
dişeme, arap bacağı, salkım.

Gözlem tarihi:

29.01.2024

Açıklama:

Bu çuvalın alt bölümündeki en dış bordürde salkım motifleri, çuval ağzına denk gelen en dış bordürde ise Arap bacağı motifleri kullanılmıştır. Çuvalın ağzı ile altında farklı motiflerin kullanılması, kullanan kişinin çuvalın ağzı ile altı arasındaki farkı kolayca fark etmesi için yapıldığı düşünülmektedir.

Şekil 3.13: Yöre halkı tarafından kilimin adı unutulmuştur, çeyizlik kilim, Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2024

Bulunduğu Köy	Su Döşeği Köyü (Kütahya-Simav ilçesi)
Kilimin adı	Kilimin adı bilinmemektedir.
Kilimde kullanılan teknikler	Kilim
Boyutlar	115 x 165
Kalite	37 x 42
Malzeme	Çözüğü Atkı Desen Yün Yün Yün
Kullanılan renkler	Lacivert (Koyu gök), mavi (çakır gök), kırmızı (al), turuncu (kızıl sarı), yeşil, siyah, beyaz.
Motifler	Bilinmiyor.
Gözlem tarihi	29.01.2024

4. KÜTAHYA KARAKEÇİLİ YÖRÜK KİLİM DESENLERİNİN SANATSAL UYGULAMALARA YANSIMASI

İnsanların vücudu hayvanlarınkı gibi kıl, tüy, pul gibi yalıtım özellikleri ile kaplı olmadığından sıcak ve soğuk bağlamındaki doğa olaylarında insanlar zorluk çekmektedir. Bu nedenle de vücudunu korumaya çalışmıştır.

“Biyolojik ve fiziksel yapısı nedeniyle insan, daima giyinmek ya da örtünmek zorundadır. Önceleri gereksinim olan giyinmek, zamanla coğrafi koşullar, iklim, kültür, sanat, toplum, din, sosyoloji, statü ve moda kavramları ile gelişerek çeşitlenmiştir. İnsanlar kendilerini giydirdikleri gibi yaşam ortamlarını çeşitli dokumalarla yaşanır duruma getirmişlerdir. Zamanla oluşturduğu dokusal yüzeyleri çeşitli süsleme teknikleri ile zenginleştirmiştir. Tarihsel süreç içerisinde geleneksel dokumaların üzerinde kullanılan motifler gelenekselleşerek kişisel, yöresel, ulusal ve evrensel sanat boyutlarındaki örneklerle devam etmektedir” (Uğurlu, 2021a, s.173). Anadolu halk dokumaları, geleneksel dokusal yüzeyleri değerlendirme biçimleridir. Anadolu halk dokumaları incelendiğinde, kirkitli, mekikli, çarpına, gücülü dar dokumalar olarak gruplandırılır. Bu dokumalar tamamen dokuyucuların yaşamları, beğenileri, kimliklerini aktardıkları sessiz, resimsel ve felsefi kanıtlarıdır.

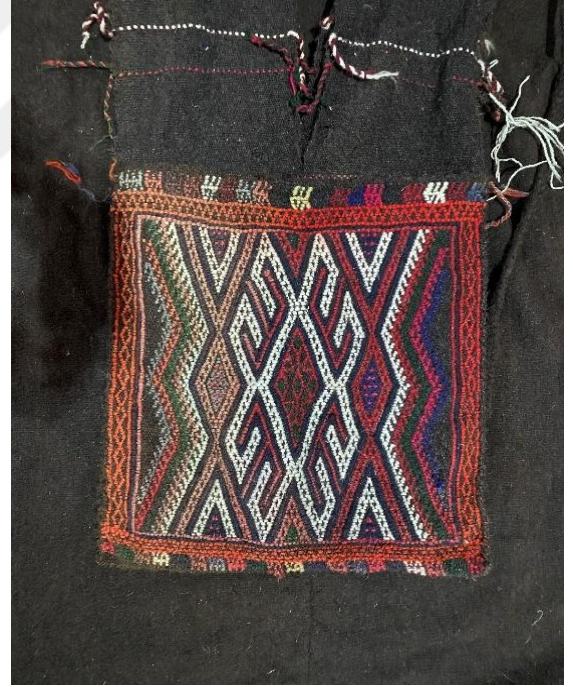
Şekil: 4.1: Cicim Örneği (Servet Senem Uğurlu Koleksiyonu), Servet Senem Uğurlu Arşivi (Uğurlu, 2021a, s.169)

Dokuma tasarımında sanatçının bireyselliğinden kaynaklanan özel bir tasarım yapısı vardır. Temel dokuma tekniklerine bağlı kullanılan malzeme ve sanatçının özgün yorumu, klasik halk sanatı, folklor örneklerinden ve endüstriyel dokuma üretiminden ayrılmaktadır. Bu etken, dokuma sanatçısının kişiliğinden kendine özgü duyarlılığından, çevresine ve nesnelere bakış tarzından, algılayış biçiminden kaynaklanan özelliğidir.

“Dokuma, Geleneksel Sanatlar disiplinde bir halk sanatı olmasına karşın, diğer alanlarla bağlantılı ve benzer, hem de kendine özgü karakterini korumaktadır... Atölye tipi üretilen dokumalar hariç tutulursa, Anadolu'nun Göçebe Yörük ve Türkmen dokumalarının her biri birbirinden farklı ve tıpkı örneğin yok denecek kadar az olduğu görülür. Siparişe yönelik dokuma yapan, tasarımı sınırlı tutulan atölye üretimleri ile asla kıyaslanamaz” (Uğurlu, 2018b, s.129).

Şekil:4.2: Kütahya Simav Sudöşeği Köyü Cicim Torba (Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023)

Şekil: 4.3: Kütahya Simav Sudöşeği Köyü Heybe (Seçil Yalçın Şahin Arşivi, 2023)

Karakeçili yörük kilimleri, Kütahya Simav ilinin dağlık köylerinde yaşayanların evlerinde yüklüklerde ve çeyiz sandıklarında hala varlıklarını sürdürmektedir. Karakeçili Yörük kilimlerinin desen ve kompozisyonları incelendiğinde, genellikle

yatay çubuklu cicim dokumalar olduğu görülmektedir. Bu dokumalarda siyah renk zeminde, canlı renkler ise motiflerde kullanılmıştır.

Motifler sıklıkla tekrar ettiğinden zemin boşlukları çok az görünmektedir. Dokuma tasarımlarında bu özelliklerden ilham alınarak, eskiyi tekrar etmeyen, günümüz modern sanatına uygun ve geleceğe yön veren özgün tasarımlar oluşturulmuştur.

Günümüze ulaşan Karakeçili Yörüklerinde kilimler, çuvallar ve heybeler görülmesine karşın, bu tezde koltukların ve yatakların üzerinde kullanılmak üzere kare ve dikdörtgen şeklinde yastık tasarımları yapılmıştır. Tasarımları uygulanan bu yastıkların, tıpkı Karakeçili çuval dokumalarında olduğu gibi ön yüzü ve arka yüzü farklı çalışılıp dokunmuştur. Dokumalarda Simav dağ köylerinde olduğu gibi cicim dokumaların dokunduğu görülmektedir. Cicim dokuması yapabilmek için kilim ve cicim teknikleri aynı anda kullanılmıştır.

Şekil 4.4: Al Yastık (Servet Senem Uğurlu Koleksiyonu, 1995)

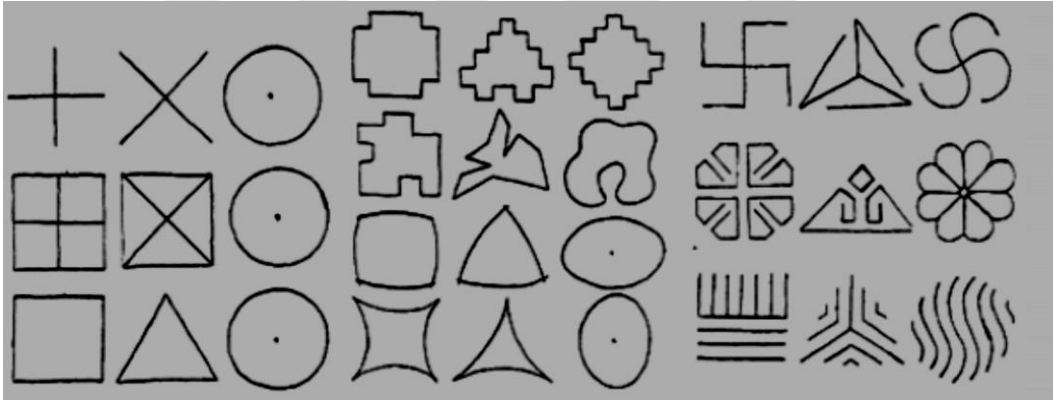
(Uğurlu, 2021a, s.170)

4.1. Karakeçili Yörük Kilimlerinde Kullanılan Motifler

Kütahya, Anadolu'da Karakeçili Yörük nüfusunun kalabalık olduğu illerden biridir. Bu nedenle Yörük kültüründe görülen motif ve desen kompozisyonları bu yörenin dokumalarında da görülmektedir.

“Geleneksel dokumaların yüzeyinde kullanılan motif-desen bağlantıları incelendiğinde; genellikle geometrik düşünceyle yapılmış oldukları görülür. Dokumalarda kullanılan motiflerde geometrik üslupta olup nesnenin kendisini değil onun biçimini göstermektedir. Geleneksel dokumalar için; motif biçimleri, motiflerin sembolik anlamları, motif-desen ilişkisi ve desen kompozisyonları önemlidir. Anadolu kültürü ve dünyaya bakış açısını yansıtan öğelerin tümü, geleneksel dokumalarda matematiksel uyum ve dengeyle oluşturulmuştur.

Geometrik bakışla geleneksel dokumalar incelendiğinde; motif, motif grupları ile desen kompozisyonlarının kare, eşkenar dörtgen, dikdörtgen, altıgen, sekizgen, üçgen gibi geometrik şekiller altyapısında oluşturulduğu görülmektedir. Dokumalardaki desenler ise; birim, simetri, ritim, boyut, ölçü gibi değerler kullanılarak sanat doğrultusunda oluşturulmuşlardır” (Uğurlu, 2021a, s. 173).

Şekil 4.5: Türkmen dokuma ve süslemelerinde kullanılan geometrik şekiller,

Çizim: Aydın Uğurlu (Uğurlu, 2021, s. 170) (2021),

4.2. Kütahya İli Simav İlçesi Köyleri Karakeçili Yörük Cicimlerinden Esinlenerek Yapılan Eser Tasarımları, Uygulamaları ve Açıklamaları

Bu tez çalışmasında, Kütahya ili Simav ilçesi köyleri Karakeçili Yörük cicimleri araştırılmıştır. Yörede daha önce tespit edilmemiş cicim dokumaların literatüre kazandırılmasının yanı sıra güzel sanatlar eğitimi bağlamında günümüz beğenisine göre eser çalışmaları oluşturulmuştur. Alan araştırması sonrasında ulaşılan cicim dokumalarının malzeme, teknik, motif ve desen özellikleri başta olmak üzere tasarımların ikonografik anlamlarıyla bağlantıları ile açıklamaları yapılmıştır.

Eser çalışmaları oluşturulurken geleneksel ve günümüz gereksinimlerin öne çıkartılmasına dikkat edilerek yeni tasarımlar oluşturulmuştur. Yapılan tasarımlarda ise motiflerin yapısal biçimleri, geleneksel öğeleri ve hareketlerine dikkat edilerek yapısal şekil bozulmalarının oluşmamasına özellikle dikkat edilmiştir.

Eser çalışmaları; 50 x 50 cm dört adet kare ve 100 x 50 cm iki adet dikdörtgen formlu toplam olarak altı adet yastık ve ön-arka yüzler olmak üzere toplam oniki birbirinden farklı tasarımdan oluşturulmuştur. Yapılan çalışmalarda yöre renklerine dikkat edilmiş, malzeme olarak yün kullanılmış ve çalışmalarda geleneksel tekniklerin kullanılmasına önem verilmiştir. Tez kapsamında yapılan tüm tasarım ve uygulama çalışmaları; günümüz ve gelecekte Geleneksel Türk Sanatları bağlamında halı, kilim ve geleneksel dokumalar alanında yapılacak yeni arayışlara ışık tutacaktır.

Yapılmış olan ve müzelerde saklanması gereken Karakeçili cicim dokumalarının karakterlerinin bozulmadan gelecek nesillerin dokumalarına öncülük ederek sürdürülmesine örnek olacak tasarımlar, geleneksel değerlere ve yöntemlere dikkat edilerek ve önem verilerek uygulanmıştır.

ESER 1

Eser 1'in Tasarımı

Çizim 4.1: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Çizim 4.2: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Eser 1

Eser adı: Gün Doğumu

Malzeme: Yün

Teknik: Cicim, kilim

Boyutlar: 50 x 50 cm

Yapım Yılı: 2024

Şekil 4.6: Eser 1 “Gün Doğumu”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Şekil 4.7: Eser 1. “Gün Doğumu”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Açıklama: “Güneş; ateş, yaşam ve aydınlığın kaynağıdır. Bolluk, talih, sağlık ve uzun ömür; güneşi sembolize eden şekillerle kullanılmıştır.... Göçebeliğin yaşam ve düşünce yapısında geometri dehası ve ritim duygusu vardır. Göçebeler güneş, ay, sabit yıldızlar ve diğer gökcisimlerini takip ederek yaşamlarına devam ederler. Öncelikle inanç olarak benimsedikleri dinleri, kılavuz olarak benimsedikleri gökcisimleri ve yaşadıkları doğal ortam; onların temel bilgi kaynakları olmuştur. Bu bilgileri, yaptıkları dokumalarına motif ve desenleri olarak aktarmışlardır” (Uğurlu, 2021a, s. 173-174).

Gün doğumu, eski çağlardan beri yeniden doğuşu ve umudu simgeler. İnsanlar için güneşin her sabah yeniden doğuşu bir ilham kaynağı, başarı, yaşam kaynağı, huzur ve güvendir.

“Türkler yönleri belirlerken de güneş ve güneşin doğduğu tarafı temel ölçüt alırlardı. Dolayısıyla Türkler dünyayı yönlendirdiklerinde önce yüzlerini doğuya döner ve kendilerinin sağ, sol ve arkalarına göre yönlerin adlarını söylerlerdi. Önem sırasına göre ise en başta doğu gelirdi. Doğu yönünü sırasıyla güney, batı ve kuzey yönleri takip ederdi. Hatta Göktürkler devrinde kavimler sayılırken ilk önce doğudaki Çin' den başlanırdı. Daha sonra sırasıyla güneydeki Tibet, batıdaki Avar, Bizans, Rum gibi bölge adları ve en sonunda ise kuzeydeki Kırgız vs. kavimlerin adı geçerdi” (Kıyak, 2010, s. 135; Ögel 1978, s. 427)

Gün doğunca umutlar aydınlanır, yeni düşünce ve fikirler üretilir. Mutluluk ve sevincin habercisi olan gün doğumu yaşamın devamlı oluşudur.

Bu eserde, mitolojik simge haline gelen gündeğümü Karakeçili Yörük kilimleri motif ve desen kompozisyonlarından esinlenilerek, soyutlaştırılıp modern sanata ve geleceğe ışık olması için görselleştirilip, dokuma tekniklerine sadık kalarak çalışıldı.

ESER 2

Eser 2'nin Tasarımı

Çizim 4.3: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Çizim 4.4: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Eser 2

Eser adı: Gün Işığı (Güneş)

Malzeme: Yün

Teknik: Cicim, kilim

Boyutlar: 50 x 50 cm

Yapım Yılı: 2024

Şekil 4.8: Eser 2 “Gün Işığı (Güneş)”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Şekil 4.9: Eser 2 “Gün Işığı (Güneş)”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Açıklama: Eski çağlardaki Türk kültüründe ışık, güzellik ve aydınlık demektir. Özellikle Gök Tengri dininde aydınlık ve umut göklerdedir. Çünkü ışığın kaynağı orasıdır. Işık karanlığın zıttı olmuştur. Karanlık kötülüktür ve ışık gelir karanlığı yani tüm kötülükleri yok eder. Gün ışığı, yaşamak için, bitkilerin büyümesi olgunlaşması için çok önemlidir. Gün ışığı uyanmak, hareket ve berekettir. Bütün önemli işler gün ışığında yapılır geceye iş bırakılmaz.

Türk mitolojisinde gün ışığı, doğuşu ve tanrının varlığının gücünü gösteren bir semboldür. Gün ışığının doğuşu, Tanrı'nın varlığının ve gücünün bir ifadesi olarak kabul edilirdi. Şamanizm'de gün ışığı iyileşme anlamına gelirdi. Gün ışığının insanları iyileştirdiğine inanılırdı.

Bu eserde, canlılar için kutsal bir simge haline gelen gün ışığı Karakeçili Yörük kilimleri motif ve desen kompozisyonlarından yola çıkılarak, soyut bir şekilde modern sanata ve geleceğe ışık olması için görselleştirilip, dokuma tekniklerine sadık kalarak çalışıldı.

ESER 3

Eser 3'ün Tasarımı

Çizim 4.5: Karakeçili Yörük Kilim motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Çizim 4.6: Karakeçili Yörük Kilim motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Eser 3

Eser adı: Gün Batımı

Malzeme: Yün

Teknik: Cicim, kilim

Boyutlar: 50 x 50 cm

Yapım Yılı: 2024

Şekil 4.10: Eser 3 “Gün Batımı”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Şekil 4.11: Eser 3 “Gün Batımı”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Açıklama: Türk inancına göre güneş; ışık, doğuş, korumacı, yaşam anlamına gelen güçlü bir değerdir. Türkler güneşe bazı insanüstü güçler yüklemektedirler. Güneşi kötülüklerin anası kabul ettikleri karanlığı kovarak etrafı aydınlatan, bereket ve huzuru getiren bir göksel güç olarak görmektedirler. Güneş, asla bitmeyen enerjisi sayesinde, insanın zihninde verimlilik, ebedilik, sonsuzluk ve kutsal ve koruyucu bir gücün sembolüydü (Kıyak, 2010, s.133-142).

Türklerde bazı işler güneşin batış saatine denk getirilmezdi. Bu kısa zamanda iş yapılmayıp dinlenilirdi. Ama asla uyunmazdı.

Türk dünyasının birçok yerinde (Balkanlar, Kıbrıs, Kuzey Mezopotamya, Kafkasya)'da gün batımı saatlerine yakın yatılmaz. Uyumakta olanlarda uyandırılır. Yine gün batımına yakın saatlerde tarla ekilmez çünkü ekilen ekilenlerin verimli olmayacağına inanılırdı. Bu vakit dar vakit olarak görülür ve önemli işler bu vakte bırakılmaz (Kıyak, 2010, s. 138; Kalafat, 2004, s. 90).

Hüzün ve sevinç güneş ile yerin buluştuğu andır ve bu nedenle insanlar için önemlidir. Günbatımı bazı insanlara hüzün getirirken, bazılarına ise sevinç getirir. Güneş ışıklarının sönerken, ay ve yıldızın geceyi loş bir şekilde aydınlatmaya kadar olan dingin bir vakittir.

Bu çalışmada günbatımı, Karakeçili yörük kilimlerinin desen kompozisyonları incelendi ve 21. yüzyıl bakış açısıyla günümüz sanatı doğrultusunda tasarlanarak görselleştirilmeye çalışıldı.

ESER 4

Eser 4'ün Tasarımı

Çizim 4.7: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Çizim 4.8: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Eser 4

Eser adı: Evren

Malzeme: Yün

Teknik: Cicim, kilim

Boyutlar: 50 x 50 cm

Yapım Yılı: 2024

Şekil 4.12: Eser 4 “Evren”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Şekil 4.13: Eser 4 “Evren”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama:
Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Evren, sonsuzluk, güç, yaşam, uyum, gibi anlamları barındıran ve tanrının sonsuz gücünün kanıtı olan bir simgedir. Eski Türk mitolojisinde insanlar evreni tanımlarken, hayal güçlerini ve inanç sistemlerini kullanarak, simgeleştirmişlerdir. Güçlü ve kutsal saydıkları hayvanlara “evren” ismini vermişlerdir. Ejder, eski Türk mitolojisinde kutsal görülen hayvanlardan biridir. Dokumalarda ejder motifi, yılan gibi sonsuzluğu simgeleyen kıvrımları olarak görselleştirilmiştir. Koruyuculuğu ve gücü temsil etmesi nedeniyle ona ejder motifine “evren” adını da vermişlerdir.

“‘Büke’ ve ‘evren’ gibi Türkçe kelimelerin eski metinlerde bulunması keyfiyeti ile beraber, evren ikonografisinin Türk sanatındaki zenginliği ve arz ettiği milli hususiyetler, evren dediğimiz efsanevi şeklin Türk muhitlerinde çok eskiden bilindiğine delalet eder. Bu eski numuneler VI. yüzyıla atfedildiğine göre 2, evren şekilleri, Türk kültürü çerçevesinde, Selçuklu devrinden evvel beş yüz yıl kadar istihaleler geçirmişti” (Esin, 1970, s.161).

Büyük yılan, ejder gibi varlıklara gönderme yapan evren kelimesi Anadolu dokumalarının temel motiflerinden biri olmuştur. Bu motif genellikle koruyucu görevini görececek biçimde halı ve kilimlerin bordürlerine yerleştirilmiş olduğu görülmektedir.

“Osmanlı kaynaklarında da "evren", çoğu zaman büyük yılan olarak tanımlanır. Uzun yüzyıllar, dış kültür tesirlerinden uzak kalmış olan Altaylar ile Kuzey Türkleri, Çin ejderhası yerine, kendilerinin efsanevi büyük yılanlarını koymuşlardır. Ancak arkeolojik buluntularda da görüldüğü gibi bu yılan veya evren, “kulaklı yılan” idi”. (Ögel,1995, s.568) Eski Türkler “Ejder figürüne büyük yılan manasına gelen “evren” demişlerdir ki bu kelime aynı zamanda “felek” anlamına gelir” (Gezer, 2012, s.251)

Eski Türkler, evreni birçok değişik şekilde algılayıp tanımlamıştır. Zaman içinde evren algısı değişerek şekillenmiştir. Bu eserde evren tanımı simgeleştirilip soyutlaştırılarak kilim ve cicim teknikleriyle uygulanmış ve dokumaya aktarılmıştır.

ESER 5

Eser 5'in Tasarımı

Çizim 4.9: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Çizim 4.10: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Eser 5

Eser adı: Hayat

Malzeme: Yün

Teknik: Cicim

Ebat: 50 x 50

Yapım Yılı:2024

Şekil 4.14: Eser 5 “Hayat”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama:
Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Şekil 4.15: Eser 5 “Hayat”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama:
Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Açıklama: Türk Mitolojisinde şimdiye kadar ele alınan güneş, yıldızlar, ay, gök, yer, hayvanlar, bitkiler, semboller ve daha birçok simgenin aslında ortak bir anlamı vardır. Bu ortak anlam ise “yaşam”dır. İnsan doğayla uyum içinde yaşar. Türk mitolojisinde yaşamın birçok simgesi vardır. Bunlardan bazıları: Hayat ağacı, suyolu, lotus çiçeği, yıldız, güneş ve ay.

“İnanç kültüründe kutsal bir sembol olarak bilinen hayat ağacı motifi, kültürden kültüre değişiklik göstermesine karşın, genellikle hayat kaynağı ve ebedi canlılık anlamında kullanılmıştır. Mevsim değişikliklerinde ağacın her yıl periyodik olarak yapraklarını dökmesi ve sonrasında kendini ve yapraklarını yenilemesi nedeniyle çoğu din, kültür, halk inancı, sanat, efsane, mitoloji ve masal gibi alanlarda önemli değerler yüklenmiştir” (Uğurlu, 2018b, s.145).

Yunan Mitolojisinde yaratılışı simgeleyen Gaia adında bir tanrı vardır. Gaia adı verilen bu tanrı toprak yani yeryüzüdür. Gaia (Toprak), Yunan mitolojisinde evrenin oluşum sürecini başlatan unsurdur. Yaşam veren, anaçtır (Gözlü, 2021, s. 168).

Yaşam doğa ile uyum içerisinde olmaktır. Parçaların uyum içinde akışıdır. Başlangıç ve sonu, zıt kavramları, karşıt güçlerin birbiri içindeki uyumunu en iyi şekilde gösteren Yin-Yang kavramı buna en iyi örnektir.

“Hayat” isimli bu eser çalışmasında yaşam gibi derin ve çok geniş bir kavramı, hayal gücü ile Karakeçili cicim ve kilim motifleriyle ilişkilendirerek tasarımı yapılmış ve uygulama çalışmasıyla görselleştirilmiştir.

ESER 6

Eser 6'nın Tasarımı

Çizim 4.11: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin ön yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Çizim 4.12: Karakeçili Yörük Kilimi motiflerinden esinlenerek dijital ortamda yapılan yastık deseninin arka yüzünün çizimi, Çizim: Seçil Yalçın Şahin, 2023

Eser 6

Eser adı: Tutulma

Malzeme: Yün

Teknik: Cicim

Ebat: 50 x 50

Yapım Yılı:2024

Şekil 4.16: Eser 6 “Tutulma”, isimli yastık tasarımı uygulamasının ön yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Şekil 4.17: Eser 6 “Tutulma”, isimli yastık tasarımı uygulamasının arka yüzü, Tasarım ve Uygulama: Seçil Yalçın Şahin, Seçil Yalçın Şahin Koleksiyonu, 2024

Açıklama: Türk mitolojisinde Güneş ve ay tutulması, kötü olayların yaşanacağı ya da yaşanıyor olduğu alamettir. Tutulma sırasındaki ışığın kayboluşu, evrene dengesizlik, düzensizlik, karışıklık geleceğine işaretir.

Yakut Türklerine göre güneş tutulması; Kün Toyon, evrendeki düzeni ve adaleti sağlayan güneş tanrısıdır. Ay ile güneş, arasında kavga ediyorlar ve kötü ruhlar da bu kavgayı destekliyorlardı. Kötü ruhlar, güneşi ele geçince, güneş tutuluyordu (Ogel,1995, s. 188).

“Güneş ve ay tutulmaları, kötü ruhların bunlarla olan mücadelesi sonucunda gerçekleşirdi. Çünkü güneş ve ay insanlara ışık, hayat ve bereket vermektedirler. Bu özelliklerinden dolayı kötü ruhlarla sürekli mücadele halindedirler. İşte kötü ruhlar bu mücadeleden üstün geldikleri zaman güneş ve ayı tutarak karanlık alemine atarlar. Bunun sonucunda ise güneş ve ay tutulması gerçekleşirdi” (Kıyak, 2010, s. 139).

Mitolojide gök ile ilgili olaylara nesnelere her zaman önem verilmiştir ve çoğu inançta bu gök ile ilgili olaylar tanrının varlığının en büyük kanıtıdır.

“Tutulma” isimli bu çalışmada, yine mitolojideki güneş ve ay tutulması gibi bu önemli olaylardan yola çıkılarak, Karakeçili Yörüklerinin eşsiz dokuma ve desen özelliklerinden ilham alınarak, dokuma tekniği ve geleneklere sadık kalınarak, modern dünyaya kazandırılmak ve yön vermek üzere yapılan tasarım uygulamaya aktarılmıştır.

5. SONUÇ

Kütahya'nın Simav merkez ilçesine bağlı köyler incelenmiş ve araştırma için Simav köylerinin yola yakın konumda bulunan köyleri yerine özellikle ulaşımı zor olan dağ köylerinde araştırma yapmanın daha uygun olduğu görülmüştür. Batı Anadolu'da çok yaygın olduğu gibi dağ köyleri Yörükler tarafından kurulmuş olduğu Kütahya Karakeçili Yörüklerinin buralarda yaşamlarını devam ettirmektedir. Karakeçili Yörükleri yaşamlarını hayvan yetiştiriciliği, hayvancılıktan elde edilen et ve süt ürünleri ile sağladıkları için hayvanlarını otlatmak için yüksek rakımlı yerleri daima tercih etmişlerdir.

Köylerde yaşayan Yörük nüfusuna bakıldığında ise genellikle yaşlı nüfusun bu köylerde yaşamlarını sürdürdükleri görülmüştür. Kütahya Simav köylerinde genç nüfusun neredeyse hiç olmayışı dikkat çektiği ve orta yaşta nüfusun ise az olmasının nedeni köylerdeki sakinlere sorulmuştur. Köy sakinleri tarafından orta yaş olmak üzere özellikle genç kuşağın neredeyse hepsi Simav ilçesi, Kütahya merkez ilçe ya da farklı şehirlerde çalışmak ya da okumak için gittikleri tekrar köye dönmek istemediklerini belirtmişlerdir. Genç neslin merkezde kurulan işyerleri ya da fabrika gibi üretim yerlerinde geçici ya da daimî sigortalı işçi olarak çalışmak için göç ettiklerini, zamanla çalışmak için gittikleri yerlere yerleşerek yaşamlarını orada devam ettirdiklerini söylemişlerdir. Göç eden genç ve orta yaşta neslin ise bayram, düğün, ölüm gibi özel günlerde köylerde yaşayan aile büyüklerini ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir.

Kütahya ili, Simav ilçesi, Maden köyünden İsmail amcanın yorumu; "Eskiden sadece Yörük köylerinden kız alıp verirdik ama artık herkeste telefon olduğu için gençlerin gözü açıldı ve başka köylerden veya büyük şehirden gelin adayları bulunca Yörüklerden çıktık, karıştık" dedi (Danış, İ, 2023).

Tez çalışması için araştırma yapılan köylerde dokumacılığın neredeyse tamamen bitmiş olduğu görülmüştür. Köylerde yaşayanlar ise ileri yaşlarında oldukları için dokumacılığa devam edememektedir. Göç eden orta yaş ve genç neslin ise geleneksel

dokumalara değer vermedikleri ve bunların kültürel kimlik değerlerini bilmedikleri için; Karakeçili Yörük kilimleri ve halıları yerine sentetik malzemeli endüstriyel üretilmiş makine ürünleri tercih ettikleri görülmüştür. Karakeçili Yörükleri zorunlu ya da isteyerek artık göçebe ve yarı göçebe yaşamlarını terk ederek yerleşik düzene geçmişlerdir. Makine üretilmiş halı ve kilimlerin köylere araba ya da kamyonlarla gelen al-sat işi yapan tüccarlar tarafından cami ve evlerdeki kilimleri artık kullanışsız, ihtiyaçlarını karşılamadıkları ve güveler yediği, toz toprak olduğu için az bir para karşılığında tüccarlara satmışlar bazıları da daha kullanışlı yumuşak olan makine halısıyla başka köylerle ya da yine tüccarlarla değiş tokuş etmişlerdir.

Orta yaş ve genç neslin şehir merkezine göç etmesi sonucunda yaşlı kesim günlük ve dönemsel işleri yerine getirmede bazı sorunlar ile karşılaşmaktadır. Bunlardan biri de küçükbaş hayvanların dağ, yayla ve ova gibi yerlerde beslenmesidir. Köylerde yaşayan kesim yaşlılıkları nedeniyle çobanlık yapamadığı için küçükbaş yerine büyükbaş hayvan yetiştirmeyi tercih etmektedir. Böylece yazın büyükbaş hayvan besleyerek hayvandan elde ettikleri süt ile peynir, lor, yoğurt, tereyağı, kaymak gibi süt ürünleri üreterek kışlık kullanacakları yiyeceklerini sağlamaktadırlar. Yöredeki Yörükler buna “mal yapmak”, hayvan yetiştirmeye de “üretmek” demektedirler.

Simav dağ köylerinde yaşayan halkın kendi yaptıkları dokumalara yaklaşımları günümüzde oldukça değişmiştir. Ellerinde tek tük kalan kilimleri yüklüklere kaldırmışlar. Kilimleri koydukları yerleri bile unutmuşlardır. Yöre araştırması sırasında, Yörük köylerinde ziyarete gelen ve kilim görmek isteyen tüccarlar ile karıştırdıkları ve kilim satın almak istendiğini sandıklarından “Kaç para vereceksiniz?” gibi sorularla karşılaşmıştır. Yörede incelemesi yapılan kilimler genellikle 30-40 sene öncesinden yapılmış olduğu ve gelin-kayınvalidelerin birlikte dokudukları dokumalardır. Araştırıldığında ise bu kilimleri dokuyanların çoğunun hayatta olmadıkları öğrenilmiştir.

Eskiden Simav ve köylerinde yoğun olarak kilim dokunduğu için her evde mutlaka çok sayıda kilim bulunduğu ve özellikle olarak her ailenin bir ya da birden fazla sayıda farda kilim, allı kilim, çalgı kilim gibi önemli kilim örnekleri bulunmuş. Ancak tez çalışmasının alan araştırması sırasında bu yörede yaşayan halkın al-sat işi yapan halı tüccarlarına dokumalarını yok denecek pahada satmaları nedeniyle ellerinde kilim kalmamış olduğu görülmüştür.

“Türkler, Anadolu kilimlerinin çeşitliliğiyle tanınmaktadır. Ancak son 50-60 yıldır küreselleşen dünya yüzünden, Türklerin sosyo-kültürel yaşantısının değişmiş, yerel özellikler taşıyan Anadolu kilimlerinin üretimleri azalmıştır. Mirasla ya da satın almayla el değiştiren bu kıymetli kilimler; etnografya ve yerel müzelere girmeden ailenin diğer fertlerine ya da konunun meraklılarının ellerine geçmektedir. Özellikle Anadolu kilimlerine meraklı ve koleksiyonunu yapan Batılılar yüzünden bu dokumalarımız yurtdışına götürülmektedir” (Uğurlu, 2018a, s.14).

Anadolu kilimlerinin geleneğinin devamlılığı için eski örneklerin tıpkı üretimlerinin yapılması ve geleneğin unutulmaması gerekmektedir. Ülkemizde Anadolu kilimlerinin görülebileceği uzmanlık müzesinin olmaması, bu konuya olan ilgisizliğe işaret etmektedir. “150-200 yıl önce geleneksel yapısıyla ve dokuyucunun ezberindeki motiflerle dokunmuş Anadolu kilimleri, bugün yurtdışındaki çağdaş dokuma örnekleriyle boy ölçüşebilecek değerde olmaları; sanatsal değer taşıdıklarını kanıtlamaktadır” (Uğurlu, 2018a, s.14).

Anadolu kilimleri, son dönemlerde yurtiçi sanat tarihi yayınlarında bahsedilen değerlerimizdendir. Ayrıca yabancılar tarafından yurtdışına götürüldükleri için çoğu kilim örneği ayrıntılı bir biçimde araştırılmadığı için, bu örneklere ulaşılarak incelenmesi gerekmektedir.

“20. yüzyıl Batılı ressamın resimleri ile aynı değeri taşıyan orijinal sanat örnekleri olan Anadolu kilimlerinin daha detaylı ve karşılaştırmalı araştırmalarla incelenmesi gerekmektedir. Dışarıya satmaya doyamadığımız kilimlere gereken özen gösterilmelidir. “Kilim işi, kimin işi” diyerek; eski geleneksel değerlerin bilincinde olan, yeni gelişmeleri sanatsal açıdan kavrayabilen ve sanatsal hareketleri takip edebilecek düzeyde yetişmiş araştırmacılara ihtiyaç duyurmaktadır” (Uğurlu, 2018a, s.14).

Batı Anadolu Ege Bölgesinde bulunan Kütahya, Anadolu için Karakeçili Aşiretinin yaşadığı ve yaşamını devam ettirdiği önemli yerlerden biridir. Kütahya Karakeçili Yörükleri, göçebe yaşamın vazgeçilmez eşyası kilimlerini kendileri dokuyarak kullanmışlardır. Kütahya ve çevresinde daha önce yapılan araştırmalarda kilimler sıklıkla araştırılmış, cicim dokumalar ise birkaç örnek ile tanımlanmıştır.

Bu tezde, ayrıntılı biçimde araştırılması gereken Kütahya-Simav yöresinde yaşayan Karakeçili Yörüklerinin dokuduğu cicimler, renk, motif, kalite, teknik, malzeme, desen özellikleri açısından ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Müzelerde koruma altına alınmasının önemli olduğu Karakeçili cicim dokumalarının karakterlerinin değiştirilmeden, gelecek nesillerin dokuyacağı ve kullanacağı cicim dokumalara örnek olacak tasarımlar oluşturulmuştur.

Tez kapsamında yapılan tasarımlar uygulamaya aktarılırken ise sanatsal değerler, geleneksel malzeme, teknik, motif ve desen kompozisyonlarının kullanımına önem verilmiş, geleneksel dokumaların devamı olacak nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Yeni tasarım ve uygulamaların geleneğin devamlılığını sağlayacak özellikleri taşımasına dikkat edilmiştir.

KAYNAKLAR

Akalan, A. O. (2022). *Anadolu'da Yaşayan Karakeçili Yörüklerinin İdari ve Sosyal Durumları*. Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi, 4(7),87-96.
<https://doi.org/10.53718/gttad.1004818> Erişim Tarihi: 01.01.2023

Atlıhan, Ş. (2011). *18.-19. yüzyıl Anadolu Kilimleri*. İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Yayınları.

Atlıhan, Ş. (1993). Fethiye Bölgesi Deve Kilimleri. *Sanat*, İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bekir, E. (2023). Kişisel Görüşme. Kütahya.

Bozkurt, Y. (2022). *Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Kütahya'da Şehircilik Anlayışı*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (73), 185-195.
<https://doi.org/10.51290/dpusbe.1112876> Erişim Tarihi: 02.10.2023

Bulduk, Ü. (1997). *İdari ve Sosyal Açından Karakeçili Aşiretleri ve Yerleşimleri*. Tarih Araştırmaları Dergisi, 19(30), 37-52.
<https://dergipark.org.tr/pub/tariharastirmalari/issue/47817/603983>

Çalik, (2018). *Germiyanoğullarının Başkentinden Millî Mücadeleye Uzanan Yolda: Kütahya*.
[http://devlet.com.tr/makaleler/y344-Germiyanoğullarının Baskentinden Millî Mucadeleye Uzanan Yolda Kutahya Vi layeti.html](http://devlet.com.tr/makaleler/y344-Germiyanoğullarının_Baskentinden_Millî_Mucadeleye_Uzanan_Yolda_Kutahya_Vilayeti.html) Erişim Tarihi: 01.01.2024

Çavdarhisar <http://cavdarhisar.gov.tr/tarihce> Erişim Tarihi:24.05.2023

Dalkıran A. ve Bayrak T. (2019). *Türk Kültüründe Keçinin Yeri ve Mehmet Başbuğ Resimlerindeki Yansımaları*. Tarih Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, (22),25-35

Danış, C.(01 Ocak 2023). Kişisel Görüşme. Kütahya.

Danış, İ. (2 Ocak 2023). Kişisel Görüşme. Kütahya.

Durul, Y. (1977). *Yörük Kilimleri: Niğde Yöresi*. İstanbul: Ak Yayınları Türk Süsleme Sanatları Serisi:6

Dönmez, Y. (1981-1982). *Kütahya. Atatürk'ün Doğumununun 100. Yılına Armağan*. İstanbul.

Erdek, İ. (2017). *Kütahya Karakeçili Yörüklerinin Havsız Kirkitli Dokumaları*. (Sanatta Yeterlik Tez Metni). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

Esin, E. (1970). *Selçuklu Araştırmaları Dergisi I 1969*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Genç R. (1997). *Türk İnanışları ile Milli Geleneklerinde Renkler ve Sarı-Kırmızı-Yeşil*. Erdem, 9(27), 1075-1110.

Gezer, Ü. (2012). 16. yy. *Osmanlı Kumaşlarındaki Motiflerin Sembolik Yönden İncelenmesi ve Günümüze Yansımaları*. (Sanatta Yeterlik Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gezi Rehberim. *Kütahya Hakkında Genel Bilgiler*.
<https://www.rehberim.gen.tr/turkiye-rehberi/kutahya> Erişim tarihi: 23.05.2023

Gözlü, A. (2021). *Grek Mitolojisinde Evrenin Tanrıları Yaratma Süreci*. Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi, 9(2), 168-186.

Gülgönen, A. (2006). 18-19. *Yüzyıl Anadolu Kilimleri Brigitte ve Ayan Gülgönen Koleksiyonu*. Milli Reasürans T.A.Ş.

Halaçoğlu, Y. (1999). *Türk Kùltüründe Karakeçililer Uluslararası Bilgi Şölen Bildirileri*. Şanlıurfa: Atatürk Kùltür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Hermess *Anadolu'da gizemli bir medeniyet: Frigler* <https://www.hermesinstitut.org>
2023 Erişim tarihi: 02.09.2023

Hürata, A. Numan, İ. ve Aygen, F. Z. (2021). *Kütahya İlinin Kentleşme Süreci ve Geleneksel Konut Dokusunun Koruma Sorunları*. Mimarlık ve Tasarım Dergisi, 2(2).

Kıyak, D. A. (2010). *İslamiyetten Önce Türklerde Güneş ve Ay ile İlgili İnanışlar*. Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, (6), 133-143.

Karadağ, R. (2007). *Doğal Boyamacılık*. Ankara: T.C Turizm ve Kùltür Bakanlığı.

Kolay, A. (2022). *Cumhuriyet Dönemine Kadar Kütahya Şehrinin Gelişim Süreci*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 73, 171-184.

Kumaş, N. (2021). Atatürk Döneminde Kütahya'da Eğitim İstatistiklerinin Analizi. Mavi Atlas, 9(1), 275-297.

Kütahya Belediyesi. Alaaddin Keykubad Camii. <https://www.kutahya.bel.tr/tarihiyerler.asp?islem=goster&id=18> Erişim tarihi: 27.03.2024)

Kütahya Valiliği <http://www.kutahya.gov.tr/tarihce> Erişim Tarihi: 04.02.2023

Kütahya (2018). Brifing Raporu, Kütahya Valiliği İl Tarım Orman Müdürlüğü <https://kutahya.tarimorman.gov.tr/Belgeler/2018%20%C4%B0l%20Brifingi.pdf>
Erişim Tarihi: 25.01.2024

Nurmemmedoğlu, A. (1999). *Türk Kùltüründe Karakeçililer Uluslararası Bilgi Şölen Bildirileri*. Şanlıurfa, Atatürk Kùltür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Ogel, B. (1995). *Türk Mitolojisi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Özçelik, İ. (1999). *Türk Kùltüründe Karakeçililer Uluslararası Bilgi Şölen Bildirileri*. Şanlıurfa: Atatürk Kùltür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

Pekyaman H. (2008). *Frig Uygarlığı Seramik Sanatı ve Kişisel Yorumlar*. (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocapete Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Say, Y. (2009). Karakeçili Aşireti ve Eskişehir'e İskanı ile Kuyucak Karyesi'ndeki Özbekli Cema'ati. *Turkish Studies*, 4(3).

Steiner, E., Pinkwart, D., Ammermann, E. (2014). Bergama Heybe ve Torba Traditionelle Taschen der Yürüken Nordwest-Anatoliens / Traditional bags of The Yürüks in Northwest Anatolia, Pazyryk-Gessellschaft e.V., Ettlingen.

Şahin, S. (2011). *18.-19. yüzyıl Anadolu Kilimleri*. İstanbul: Vehbi Koç Vakfı Yayınları.

Şimşek Umaç, Z. (2012). Balıkesir Çepnilerinde Göçebelik ve İskân İzleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(28), 177-188.

Tülay, A. S. (1981-1982). *Kütahya. Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan*. İstanbul.

Tülay, A.S. (1988). Kütahya Bölgesi Şehir Sikkeleri. *Türk Arkeoloji Dergisi* (47), 125-136.

Uğurlu, A. (1985). Antik Çağ Anadolu Dokuma Sanatı. *İlgi Dergisi*, (43) İstanbul.

Uğurlu, A. (1990). Dokuma ve Estetik Renklendirme, *Tekstil ve Makine*, (4)21.

Uğurlu, A. (2020). Türkiye'de Geleneksel El Dokumacılığı Eğitimi. *Arış Dergisi*, (17).

Uğurlu, A. ve Uğurlu, S. S. (2021). Anadolu'da Kadın. *Kadın Çalışmaları*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., s. 29-69.

Uğurlu A. ve Uğurlu S. S. (2023). Çanakkale Kilimleri. *Türk Kilimleri: Kilim, Cicim, Zili, Palas* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s. 531-565.

Uğurlu, S. S. (2018a). Anadolu Kilimlerinde Sanatsal Değerler. *Hars Akademi Uluslararası Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi*, (1),1-15

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/495536> Erişim Tarihi: 02.04.2023

Uğurlu S. S. (2018b). *Geleneksel Tekstil Teknikleriyle Yeni Sanatsal Çalışmalar*. (Sanatta Yeterlik Eser Metni). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İstanbul. <https://acikerisim.fsm.edu.tr/xmlui/handle/11352/2798>
Erişim Tarihi: 20.04.2023

Uğurlu S. S. (2021a). Geleneksel Dokumalarda Motif-Desen Bağlantıları. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(27), 160-175.

Uğurlu, S. S. (2021b). Literatürde Olmayan Bir Tabloda Ming Halısı ve Ming Halıları. *Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, (6), 329-357.

Uzunçarşılı, İ. H. (1969). *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*. Ankara. Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Yakar, J. (2007). *Anadolu'nun Etnoarkeolojisi Tunç ve Demir Çağlarında Kırsal Kesimin Sosyo-Ekonomik Yapısı*, Çeviren: Selen Hırçın Riegel, İstanbul: Homer Kitabevi.

Yıldız H. D. (1981-1982). *Kütahya*. Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan. İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Seçil YALÇIN ŞAHİN

İlk, orta ve lise öğretimini İstanbul'da tamamlamıştır.

2007 yılında girmiş olduğu Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Geleneksel Türk Sanatları, Halı Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı'ndan 2011 yılında mezun olmuştur. Diploma projesinde "Klasik Osmanlı Dönemi Kemha Kumaşları" başlıklı diploma projesini Prof. Aydın Uğurlu danışmanlığında yapmıştır.

Mezuniyeti sonrasında Batıtek ve Şark Halı firmalarında uzun süre çalışmıştır. Pandemi ile çalışmalarına freelance olarak devam etmektedir. Geleneksel Anadolu Halıları, günümüz halılarında modern tasarımlar ve dijital baskı halılar konusunda uzmandır.

2014 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, Halı Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Programında yüksek lisans eğitimine başlamıştır.

Alanıyla ilgili çeşitli sergilere katılmakta, tasarım ve uygulamalarını hem geleneksel hem de dijital olarak hazırlamakta ve oluşturmaktadır.

2011 yılındaki lisans mezuniyetinden beri, geleneksel üretimli ve dijital halı tasarımları üzerine uzmanlaştığı mesleki çalışmalarına aralıksız olarak devam etmektedir.